

**PROJECTE de RUTA;
PATRIMONI CULTURAL I NATURAL
DEL MUNICIPI DE LLANÇÀ**

“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

Autor: Carles Chacón Belarra

Tutora: Dra. Mª Assumpta Roig i Torrentó

Màster en Gestió del Patrimoni Cultural en l'Àmbit Local

Facultat de Lletres – Universitat de Girona

Curs 2007-2008

ÍNDEX

AGRAÏMENTS.....	2
INTRODUCCIÓ.....	3 - 5
OBJECTIUS.....	6 - 8
PRESENTACIÓ DEL MUNICIPI.....	9 - 12
PATRIMONI INVENTARIABLE	
ARQUITECTÒNIC.....	13 - 23
NATURAL.....	24 - 25
PATRIMONI INTANGIBLE	
EL MÓN DE LES LLEGENDES.....	26 - 33
MEMÒRIA HISTÒRICA	
PERSONATGES IL·LUSTRES.....	34 - 40
ESTRATÈGIES A DUR A TERME.....	41 - 49
ITINERARI MAPA.....	50 - 51
DIFUSIÓ.....	52 - 55
PROBLEMÀTIQUES I SOLUCIONS.....	56 - 57
CONCLUSIÓ.....	58 - 59
BIBLIOGRAFIA.....	60
ANNEX	
FITXES	

AGRAÏMENTS

En primer lloc, vull esmentar i reconèixer que sense les classes realitzades en el “Màster en Gestió del Patrimoni Cultural en l’Àmbit Local”, no hagués estat possible la construcció d’aquest Projecte. En segon lloc, m’agradaria utilitzar la paraula *agraïment* en tots els seus veritables sentits, i així donar les gràcies a la Tutora d’aquest treball: Dra. M. Assumpta Roig i Turrentó. Agraïr des d’aquí el recolzament i l’atenció que he rebut en tot moment per a tirar endavant el Projecte Final de Màster, ja que estic segur que sense la seva ajuda no hagués estat possible l’execució del treball.

Per altra banda, voldria agraïr a les diverses persones que m’han permès i ajudat durant la recerca d’informació i documentació sobre el Patrimoni de Llançà, com: Joan Serra (arxivé i bibliotecari municipal), Albert Bonsoms (arquitecta municipal), Phillipe Verdoodt (Cap Oficina de Turisme), Maria Teresa Genís (Cap de Cultura del Consell Comarcal), etc.

Pel que fa a l’aspecte més personal, agraïr a familiars directes i indirectes, amics, companys i saludables, que sense adonar-se m’han ajudat durant la creació del Projecte. Alhora, especialment vull agraïr també als i les propietaris/ies de les impressores que m’han ajudat tant, sense elles saber-ho, per poder passar a paper tot allò que la meua impressora no podia. Per finalitzar, expresso un reconeixement especial a tots aquells “amics”, que han revisat i corregit de manera desinteressada aquest treball. Sense la convergència d’esforços entre totes les persones anomenades, estic convençut que no hauria estat possible materialitzar un Projecte d’aquestes característiques.

INTRODUCCIÓ

La idea de realitzar i entregar el present Projecte de Final de Màster “La Gestió del Patrimoni Cultural a l'Àmbit Local”, que vaig cursar a l'Universitat de Girona el curs 2007/2008, ha estat per diverses raons. Des de bon principi hi havia la proposta que fos un treball que tingués relació amb la meva població Llançà, llavors vaig intentar cercar diversos temes interessants per a poder-ho realitzar. A partir d'aquest punt, va ser anar centrant els diferents temes, i pensant el que fos més coherent i interessant possible per a construir. Bàsicament es podria resumir en quatre, les raons que m'han dut a realitzar aquest treball:

- Conèixer a fons el Patrimoni del meu municipi
- Estudiar un terreny no treballat fins ara
- Adquirir coneixements sobre rutes i itineraris
- Ser un projecte útil pel municipi

A l'hora d'entendre el per què de la meva elecció, i del per què presento aquest projecte, són essencials aquestes quatre raons, ja que són les que m'han dut a la fi a decidir-me definitivament per aquest projecte final.

La primera de les raons i una de les més important personalment, és la intenció de poder aprofitar al màxim l'oportunitat que se'm presenta per a conèixer més a fons, tant el patrimoni arquitectònic com natural del meu municipi. Intentar per tots els medis possibles arribar a conèixer molt més sobre allò que ara només coneixia visualment i de passada, és a dir, que gràcies aquest treball pugui endinsar-me i estudiar més profundament parts importants del Patrimoni que existeix a la vila de Llançà.

En segon lloc, i també molt important per a mi, és intentar aprofitar la possibilitat de treballar en un camp on actualment no s'ha treballat gaire. Un terreny on fins ara ni l'Ajuntament, ni altres institucions municipals o comarcals, han mostrat gaire interès per a realitzar un treball o estudi d'aquestes característiques. La idea és aconseguir que amb l'execució d'aquest treball teòric, es pugui assentar les bases d'un projecte real i ambiciós en el terreny, és a dir, poder dur a terme realment a la pràctica el projecte plantejat.

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà ***“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”***

En tercer lloc, una de les raons que m’ha portat a escollir aquest treball, és adquirir nous coneixements sobre el tema de rutes i itineraris. És un àmbit que sempre m’ha interessat força, i que amb la construcció d’aquest treball, crec que pot ajudar a assolir més informació i nous elements desconeguts fins ara. A més, la singularitat dels elements patrimonials arquitectònics i naturals que es presenten a Llançà, fan alhora un atractiu més per a endinsar-nos i intentar posar en valor els diversos elements.

En aquest Projecte el que es planteja és abraçar el màxim d’elements patrimonials del municipi i crear una ruta, per conèixer, estudiar i descobrir quins són els elements més característics, emblemàtics, i més rellevants per després poder incloure’ls en la nostra proposta. En aquesta ruta, acabaran entrant doncs, tant el patrimoni inventariable, com el patrimoni intangible, sempre i quan tinguin una singularitat que la facin atractiva i interessant per al visitant. El que es vol és que aquest projecte sigui una alternativa real a les diferents rutes que es presenten al municipi de Llançà. Actualment, com veurem més endavant, existeix una possibilitat de realitzar rutes locals que només estan enfocades en direcció a les afores del Municipi i amb una tipologia de ruta molt marcada, la idea d’aquest projecte és poder enfocar la direcció de les rutes cap a l’interior de la localitat.

En aquest moment és quan entra en joc el quart motiu de la construcció d’aquest treball, ja que després de preguntar-me una i altre vegada quina podria ser l’opció més viable i beneficiosa pel municipi, es va crear un esbós de per on podria anar encaminat el Projecte. A partir d’aquest moment, la idea de difusió del patrimoni local, va agafar molta més força i realisme, ja que després d’haver parlat amb alguns representants de l’administració local, van definir la idea plantejada com a interessant i viable. És a dir, que des de l’administració local es va veure amb bons ulls, la possibilitat de realitzar i materialitzar la proposta. Tant des del propi Ajuntament, com especialment des de l’Àrea de Turisme, des d’un principi van mostrar un interès, i va convertir-se en una injecció de motivació davant el treball. A partir de la construcció del Projecte es trobarà al municipi la possibilitat de poder donar a conèixer el Patrimoni que existeix i és present al poble, i a més, s’aconseguirà d’aquesta forma la intenció bàsica del propi treball, la de divulgar de forma coherent i clara el màxim de coneixement sobre la història que s’amaga al municipi de Llançà.

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà
“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

Per acabar, i com una raó més personal que altra cosa, entraria a parlar bàsicament de la raó sentimental i geogràfica, ja que la meua vida sempre ha estat lligada a la vila de Llançà. Alhora, la meua formació sempre ha estat encaminada cap a la branca d'història i del patrimoni, elements que en aquest cas he volgut aprofitar per unir-los per un treball d'aquestes característiques. Conscient totalment que la vila de Llançà, no té grans elements patrimonials, ni grans personatges literaris, ni grans monuments... per a realitzar una ruta de grans característiques, però conscients també que el que tenim, es pot aprofitar i se li pot donar molt més pes del que té actualment, i així oferir la possibilitat de donar-ho a conèixer. La idea és senzilla i clara, i a partir d'aquí, bàsicament cal intentar aprofundir tant en l'estudi de tots els elements, com en treballar per crear la millor i la més atractiva proposta d'itinerari possible per al visitant.

El camí ha estat conèixer prèviament les possibilitats que ofereix el municipi de Llançà, i llavors realitzar un estudi previ de cada un dels elements patrimonials escollits (tant podien ser patrimoni intangible, com patrimoni inventariable). La conseqüent actuació ha estat elaborar l'eix vertebrador del projecte, crear una proposta d'acció real i coherent per a la Vila de Llançà. És llavors quan el treball comença adquirir més color i una forma més uniforme, és a dir, la direcció del treball es redreça i és molt més clara i entenedora. En aquest moment és quan realment s'han creat les idees principals del treball, ja que es troben les idees més estructurades i amb una sola direcció. Aconseguir crear una proposta útil i beneficiosa per al municipi, una proposta innovadora, i fins aleshores no plantejada, “una proposta de Ruta Cultural de Llançà”. Serà aquesta la intenció base d'aquest projecte, intentar oferir a la Vila de Llançà la possibilitat de gaudir d'una Ruta on es tingui en compte tant els elements patrimonials arquitectònics, com els naturals, una convergència fins ara no plantejada. Explicar als habitants de Llançà, la possibilitat de conèixer una mica més sobre allò que els envolta al dia a dia. Alhora també oferir la possibilitat al turista, de crear una nova ruta per l'interior de Llançà, on serveixi per a conèixer el per què, el passat i part del present del municipi. Un municipi, que crec que no ha de viure tancat al seu interior, si no obrir-se i mostrar, descobrir el que hi ha dins seu. Donar així la possibilitat als visitants que coneguin íntegrament els elements característics i emblemàtics que s'amaguen per tota la vila de Llançà.

OBJECTIUS

- 1- Consolidar la proposta de Ruta a la vila de Llançà
- 2- Desenvolupar les potencialitats del territori interior del municipi
- 3- Difusió del patrimoni arquitectònic i natural més emblemàtic de Llançà
- 4- Conjuguar diferents tipus d'elements patrimonials: mobles, immobles i immaterial en una mateixa Ruta.

Cada un d'aquests objectius té un per què, una explicació al seu darrera, i poder aconseguir aquests objectius és el propòsit d'aquest Projecte. Considero que tenint en compte les possibilitats que ofereix el municipi actualment, els objectius són totalment viables, sempre i quan hi hagi una voluntat per part de l'administració local per aconseguir-se. El propòsit és treballar amb esforç i perseverança, per intentar aconseguir cada un dels objectius marcats.

1- Un dels primers objectius esmentats, és el poder aconseguir consolidar la nova proposta de Ruta com una de les activitats importants a realitzar a Llançà. La idea on es pretén arribar és intentar que la ruta proposada sigui entre totes les activitats lúdico-culturals que presenta Llançà, la visita obligada per a tots aquells que vulguin conèixer i descobrir el desenvolupament del poble. Cal treballar per aconseguir que la ruta proposada sigui una de les activitats més ben considerades per aquells que volen conèixer i descobrir la història i l'evolució del poble. Actualment com s'esmentarà més endavant a la diagnosi, el municipi treballa en l'àrea lúdico- cultural, creant activitats i algunes propostes, però no són encaminades en la direcció que es proposa en aquest treball. El plantejament des d'aquí, és treballar per fer una Ruta interessant tant pels seus elements arquitectònics històrics que s'expliquen, com per alguns dels elements naturals característics que formen part del municipi.

L'objectiu d'un projecte d'aquestes característiques està pensat en aconseguir que els visitants de l'itinerari, puguin ser tant les persones locals, llançanencs i de la comarca, com els visitants de fora. Actualment no succeeix així, i la idea des d'aquí és transformar aquesta visió i s'intenta poder arribar fàcilment a un públic oblidat, el local.

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà
“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

La intenció no és emmarcar-se en una activitat exclusiva només pel turista, si no ser una activitat enriquidora i explicativa del que existeix a la vila de Llançà, independentment de la seva procedència. Per tant, és una proposta que vol ser interessant, tant pel llançanenc de tota la vida, com pel turista que acaba d'arribar al municipi, i s'interessa per saber la història i el desenvolupament que ha patit l'indret on es troba.

2- Un dels altres objectius marcats, és desenvolupar les potencialitats del territori. Territori conegut però no treballat, un territori present però no viu. L'objectiu en aquest cas, és a part de donar a conèixer el patrimoni que gaudeix Llançà, és donar el valor que es mereix, donar la rellevància que té. Treballar en la recerca per poder incloure a la ruta tot element característic i atractiu per ser visitat, potenciar aquests elements gràcies a la seva senyalització, amb la informació oportuna que es mereix. Simplement donar valor allò que no ha de romandre oblidat, donar valor a un espai que actualment no està treballat en profunditat. La idea és pensar no tant sols amb l'entorn, com succeeix actualment a l'Oficina de Turisme de Llançà (www.llanca.net enllaç Rutes senderisme), si no tenir en compte el global del patrimoni del municipi llançanenc.

Amb la ruta doncs, la intenció és aconseguir donar valor i poder posar en rellevància tant al patrimoni que trobem a l'entorn del municipi, com pròpiament el patrimoni que existeix a l'interior del municipi. Remarcar amb majúscules el patrimoni interior, amagat dins la pròpia vila, i simultàniament amb la mateixa intensitat mostrar al visitant el patrimoni més proper al mar.

3- L'altre objectiu marcat és la difusió del patrimoni arquitectònic i natural de Llançà. Un objectiu que va estretament lligat al esdevenir de l'itinerari, ja que gràcies a ella podrem divulgar molt més fàcilment el nostre patrimoni. La idea és treballar per poder donar a conèixer els elements patrimonials més característics, de la millor manera possible i arribant al màxim nombre de persones. Treballar per una bona difusió, tant en la part de la informació, com en la part de divulgació, ja que serà a partir d'aquests factors que es podrà arribar aconseguir l'objectiu concret. En aquest cas, cal esmentar que no tot el patrimoni del terme municipal de Llançà es trobarà inclòs a la ruta, si no simplement el que considero, després d'una recerca i selecció, més rellevant i interessant pel recorregut proposat.

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà
“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

Com es veurà en l'esdevenir del Treball, no es tanca la possibilitat d'incorporar més elements que es trobin situats tant a les afores del nucli, com a l'interior. El treball de la difusió s'aconseguirà a partir de senyalitzacions, tríptics, guia d'interès, visita virtual (tot i que aquest objectiu es marca a llarg termini), visites guiades... és a dir, impulsar a partir de la ruta proposada un creixent interès de l'àmbit local, per tal de fer possible una difusió a l'alçada que es mereix el patrimoni que gaudeix Llançà.

4- Com a últim objectiu plantejat es troba el conjugar diferents tipus d'elements patrimonials, tant els mobles, immobles i immaterials de la vila de Llançà. Aconseguir, una idea innovadora del plantejament de ruta, per tal de desenvolupar un recorregut on intervinguin tot tipus d'elements patrimonials ja siguin: naturals, arquitectònics, personatges literaris, llegendes... incloure la possibilitat de conèixer els diversos elements en un sol itinerari. Conjugar tots els factors en un de sol és complicat, però a partir del projecte plantejat es pot iniciar una nova fórmula fins ara inhòspita i desconeguda en el municipi. Llançà com veurem més endavant té diferents rutes, totes elles amb un títol i un tema a cada una d'elles. En aquest cas, trobem una convergència d'elements diferents entre ells, però comuns per un tret característic: es troben situats a la vila de Llançà. Com a eix vertebrador es tracta de conèixer més a fons el municipi de Llançà, i en aquesta idea, s'inclou tant el coneixement de la seva història, com de la seva descripció pròpia com a poble. Amb aquesta idea tant simple, s'intenta aconseguir *“El Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural de Llançà”*, una ruta coherent, senzilla i enriquidora pel visitant, on podrà gaudir de tot tipus d'elements característics que ofereix el poble de Llançà.

PRESENTACIÓ DEL MUNICIPI

www.googlemaps.es

Llançà és una petita vila mediterrània d'una extensió de 28.625 km², que es troba situada a la zona Nord de la Costa Brava. Viu en un espai molt privilegiat de la comarca de l'Alt Empordà, ja que es troba envoltada per dos Parcs Naturals: el Parc Natural de l'Albera i el Parc Natural del Cap de Creus. És un municipi situat en zona turística que gaudeix d'un entorn molt acollidor i singular, tant per la seva part marítima, com per la part terrestre. Zona on el tema de les comunicacions amb la població són perfectes, ja que es pot arribar de qualsevol manera; per carretera des de Barcelona i des de França, en tren, en bus des de Figueres, Barcelona i Portbou. Pel que fa a l'aeroport més pròxim que trobem, és el de Girona, que es troba situat a 75km, l'altre forma d'arribada menys comú, però també viable pot ésser utilitzant el Port Marítim. Per tant, com es veu doncs, les vies d'accés al municipi són excel·lents i hi ha un enllaç perfecte amb qualsevol medi per arribar-hi.

En l'actualitat Llançà té una població propera als 5.000 habitants, concretament a l'any 2007 eren 4.862 habitants. La seva superfície és de 28.625 km², que per tant repercuteix aproximadament a una densitat de població de 173,5 hab/km². Aquestes dades a l'estiu reben una inflació molt gran i varien considerablement, ja que arriben a triplicar les xifres d'habitants de la temporada d'hivern. Això significa que s'arriba a prop dels 15.000 habitants, dels quals majoritàriament són de segona

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà
“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

residència. Llançà gaudeix d'un nombre d'Hotels i Càmpings força limitat i de no gaire cabuda, això és degut a que majoritàriament el turista que pernocta a Llançà ho fa en la seva segona residència. Pel que fa al nombre més elevat de turistes estrangers residents al municipi són els francesos, d'igual forma que també són els que diàriament més passen a visitar la població, després seguidament trobem ja a la població provinent de la resta de l'Estat espanyol amb un nombre força similar al de francesos. Des de l'Oficina de Turisme, es té molt en compte aquestes dades, els darrers anys ofereix bàsicament oferta de sol i platja, tot i que en l'actualitat es comença a introduir un turisme cultural. El treball que realitzen és un tipus de rutes molt específic i marcat, adreçat a conèixer els exteriors del municipi. Són una dotzena de rutes de senderisme, amb el seu respectiu títol i les seves característiques; per exemple “Ruta Puig d'Esquers”, on es visitarà l'ermita de Sant Silvestre de Valleta, Sant Martí de Vallmala, Puig d'Esquers i el seu Dolmen, amb una durada de sis hores. Altre exemple de ruta que s'ofereix és “Carrerada de Sant Pere de Rodes”, en aquest cas es visitarà Mirador de Coll Perer, la Vall de Santa Creu...i la seva durada és de 5 hores. Seguint el mateix fil, exposar una tercera ruta que s'ofereix, i que coincideix en una petita part amb el recorregut que des d'aquest Projecte es presenta, és la “ruta de Cap Ras”; en aquest cas els llocs d'interès segons l'oficina de turisme es redueixen exclusivament a les *Platges*. Fet que sorprèn, ja que ens trobem en un espai del Parc Natural del Cap de Creus, on hi trobem elements naturals, arquitectònics i històrics, a més a més de les seves platges. D'altra banda, la llista de rutes que ofereix l'Oficina de Turisme, segueix la mateixa línia, rutes d'una durada elevada, sense senyalització, i es vol mostrar el patrimoni més allunyat.

Per saber com arribat Llançà a ser el que és actualment, és necessari explicar breument una mica del seu passat, conèixer part de la història del municipi que es veu reflexada en el seu patrimoni. És interessant saber que prop d'on avui s'aixeca la vila de Llançà, s'emplaçava l'antiga ciutat de Deciana, fundada l'any 218 aC. Vivia propera a la via romana que en la part del Roselló bifurcava i travessava els Pirineus, pels colls de Massana i el Pertús, muntanyes properes a Llançà. Cal esmentar però que la fundació pròpiament del que ara és Llançà, és coneix a conseqüència de la destrucció d'Empúries l'any 862, ja que els habitants de les costes de l'Empordà per por de les incursions dels pirates, es van desplaçar de la costa, cap a la part de l'interior. És en aquest moment quan la vila de Llançà va ser aixecada prop del mar, però quasi totalment amagada, aproximadament a uns 2km del Mar. I és que eren temps de robatoris i de pors,

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà
“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

d'aquesta manera facilitava la sensació de refugi i amagatall envers els pirates. Entre la documentació d'aquesta època, es troben temes relacionats amb llegendes i escrits sobre diferents pirates de la zona. Si parlem del segle X, és un moment en el qual Llançà tindrà molt a veure amb el Monestir de Sant Pere de Rodes, en la documentació de l'època trobem com sovint s'anomena amb el nom de la Vall Laciana o Vall Lanciani, que recorda el vell nom de Deciana, del qual es veu com deriva l'actual Llançà. Una terminologia que ha anat variant al pas dels segles, fins arribar a l'actual nom de Llançà.

Cap al segle XIV, Llançà surt anomenat diverses vegades a la documentació a partir d'un fet rellevant que es va produir a la zona, Ramon Berenguer segon compte d'Empúries, es va revoltar contra el Rei d'Aragó, Pere IV. La vila de Llançà, serà famosa per haver sigut la seu de molts empresonats, cavallers del Roselló que defensaven el monarca. Inesperadament Pere IV, es va presentar a Figueres i va processar al Compte d'Empúries, atorgant-l'hi finalment el perdó, gràcies als precs dels seus familiars. És un fet curiós, on el nom de Llançà surt en relació alguns escrits de l'època, i on es parla i s'esmenta reiteradament el seu nom. Altre fet curiós succeeix cap al 1659, data de la “Pau dels Pirineus”, quan els francesos reclamen Llançà, i pretenen posar la frontera al Cap de Creus, però després de moltes tibantors es va acordar situar-la al Cap de Cervera. L'esdevenir de la vila de Llançà va ser favorable a quedar-se com està actualment.

Pel que fa a la orografia del municipi, antigament la vila i el port eren dues zones molt distanciades i es trobaven emplaçades separadament, cosa que actualment ja no és així. Des de mitjans segle XX el creixement de la vila, cap a l'exterior, i del port cap a l'interior, van fer que s'unissin en un de sol. Segles abans, a l'any 1692, ja s'havia construït la Capella del Port, element arquitectònic que actualment encara manté la seva primitiva funció. Pel que fa a la part de la vila, cap a mitjans del segle XVIII, sota l'advocació de Sant Vicente, es va construir l'actual temple parroquial, situat sobre les restes d'una vella església romànica, que des de l'any 974 pertanyia a la jurisdicció de l'Abat de Sant Pere de Rodes. Moment el qual el Monestir de Sant Pere de Rodes i Llançà, mantindran relacions i contactes que perduraran i es reflectiran al llarg de la seva història, amb la Torre de la Plaça, la Torre de l'Homenatge, la Casa Palau de l'Abat, entre d'altres elements arquitectònics que encara és conserven al municipi.

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà
“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

Durant els segles XVIII i XIX, l'economia de la població es va desenvolupar a partir de l'explotació del vi i de l'oli, i com altres indrets de la geografia mediterrània, les muntanyes de Llançà es veien envoltades de vinyes i camps d'oliveres. Paisatge que avui dia encara es pot trobar senyals i restes d'aquest passat que va viure el municipi. El creixement econòmic de l'època anirà relacionat amb el demogràfic, ja que cap a l'any 1787 serà una data clau pel municipi, serà el moment que Llançà sobrepassi la xifra del miler d'habitants. Per aconseguir aquesta fita, s'ha d'entendre i mirar bàsicament cap al desenvolupament de la pròpia economia, que durant aquests anys, va gaudir d'un creixement espectacular gràcies a l'exportació del vi i l'oli.

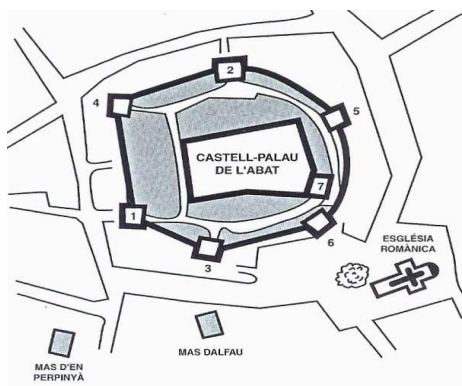
Una altra dada històrica interessant de la vila de Llançà, va ser al 1793, quan els francesos van voler entrar a Roses, van ser aturats i vençuts a Llançà. Com a record de tot aquest passat històric, malauradament només resten l'església parroquial del segle XVIII i la Torre Romànica del Segle XIII I XIV. Aquests dos monuments estan enclavats a la Plaça Major de la vila, i constitueixen dos monuments que també formen part de la nostra proposta de Ruta. Són un dels elements més interessants, i quasi des de qualsevol lloc de la perifèria de la vila es poden visualitzar com elements característics del paisatge urbà de Llançà. A l'igual que també succeeix amb l'arbre de la Plaça Major, element natural de gran importància que a mitjans del segle XIX, començà a prendre vida i s'instal·là a la Plaça del poble. Conegut com “l'Arbre de la Llibertat”, ja que serveix pròpiament per expressar el sentit democràtic de la vila. Es troba situat ben bé al centre del casc antic, zona on conviuen molts dels elements patrimonials arquitectònics i naturals, que es proposen per a visitar en la nostre idea de ruta.

Si arribem al segle XX, s'ha d'esmentar com als anys '60 Llançà va patir un gran desenvolupament pel que fa al turisme estranger, que va significar un creixement urbà i demogràfic provocant la dinamització i transformació del municipi. La gent va començar a dedicar-se a uns oficis nous, més atractius i amb més possibilitats de fer diners: comerciants, cambriers, constructors... A partir d'aquí, es va anar convertint el municipi de Llançà amb el que és coneix actualment, un municipi on segons la temporada de l'any es pot viure d'una manera o d'una altra. Un municipi on poc a poc ha anat creixent i ampliant-se pel seu territori, on han passat centenars de generacions i on les perspectives de futur segueixen les corrents globals, un municipi en definitiva que ha evolucionat com és evident al pas del temps.

PATRIMONI INVERTARIABLE

ARQUITECTÒNIC

Al llarg de la història, l'estructura del nucli originari de la vila de Llançà s'ha modificat en infinitat de vegades, malauradament no s'han conservat gaires vestigis que permetin refer la seva disposició inicial, excepte la part que envolta l'església i el palau de l'abat, on trobem els clàssics carrerons estrets que ens duen a imaginar com eren temps enrere. Pel que fa a la vila emmurallada i **les torres de defensa**, concretament la “**torre de vigilància**”, és l'únic mitjà què es disposa per avançar una hipòtesi urbanística de com seria l'antic emmurallat. Des de l'Ajuntament en el Pla Especial i Catàleg de Protecció del Patrimoni Arquitectònic està declarat com Protecció Parcial. En les fonts notariales conservades a l'arxiu, i en ocasions es citen transaccions de propietats i aspectes diversos que permeten saber sobre les torres de defensa, portes d'entrada, baluards, patis i el mateix castell. Per intentar entendre l'estructura del recinte emmurallat, es pot trobar fonts documentals del segle XVI, on s'esmenten les diferents torres de defensa, i el seu valor estratègic, ja que protegien l'accés als portals de la vila i que des de llavors van ser adaptades com a habitatges. De fet, tampoc es pot classificar el procés privatiu de caire excepcional, ja que molts nobles i senyors d'arreu de l'Empordà i de Catalunya també cedien elements defensius perquè esdevinguessin mansions particulars. També cal esmentar, que altres torres no van ser objecte de cap transacció, com la Torre de la Força i la torre del Paborde, aquesta última ubicada en un lloc indeterminat avui ocupat per la nau de l'església. Segons la documentació tractada, l'aparell defensiu de Llançà al segle XVI, disposava almenys de sis torres, repartides amb certa diferència i coherència geogràfica entre el traçat de la muralla. Les diferents torres documentades són:

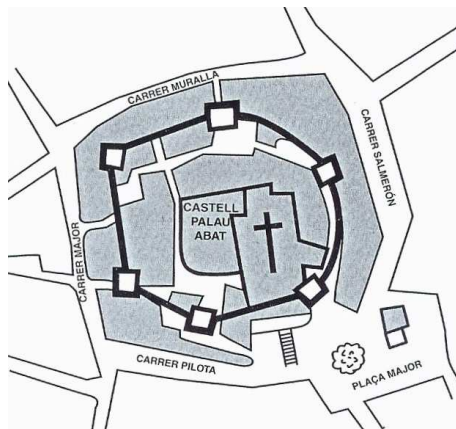

1. Torre Nova
2. Torre del Portal d'Amunt
3. Torre del Portal de la Plaça
4. Torre d'en Gifre
5. Torre de la Força
6. Torre del Paborde

Possible aspecte de la vila de Llançà S.XVI amb les sis torres de defensa, on s'observa la gran superfície ocupada pel castell- palau de l'abat de Sant Pere de Rodes.

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà “Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

Parlar de sis o set torres, segons les fonts, és un nombre força raonable per envoltar un nucli urbà amb prop de 70 famílies, que habitaven dins un perímetre avaluat en 200 metres. Alhora també esmentar, que trobaríem 2 portes exteriors, una encarada al nord i l’altre al sector de migdia, seguint el costum de concordança amb els punts cardinals i que amb el pas del temps s’augmentaria fins a quatre. Pel que fa a la situació exacte de les diferents torres de defensa, és una qüestió més difícil, però sí podem deduir segons les fonts el seu emplaçament. Actualment, les torres de defensa es trobarien ubicades a la raconada del carreró de les Llances, immediata al Bar Can Rafa (anteriorment Bar la Muralla), a l’encreuament entre els carrers Major i dita c/Muralla, i l’última a l’entrada del carrer Dins la Vila, i la resta de torres, es repartien entre els panys del carrer la muralla. Pel que fa al pas del temps, i el creixement de la pròpia vila, va fer que s’adossaren noves cases i s’edifiqués fora muralles. Van néixer noves vies i s’obrien esclletxes a la muralla per facilitar la comunicació entre les dues parts.

Actual distribució urbana del nucli antic de Llançà, sobreposat el previsible traçat del recinte medieval, amb la planta de l'església nova, ubicada parcialment en les dependències del palau- castell de l'abat.

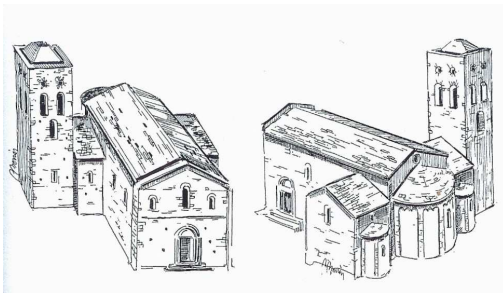
Prop d'aquesta geografia emmurallada, durant més de cinc segles, va ser situada l'antiga església parroquial de Llançà. Coneguda actualment com “**la primitiva església romànica**”, que també es trobava sota l'advocació de Sant Vicenç, donà servei espiritual a dotzenes de generacions llançanenques. Es trobava situada a l'extrem oposat de la Plaça de la vila, al lloc on es troba l'actual Torre, en realitat el primitiu campanar és l'únic element arquitectònic del temple que ha perdurat fins als nostres dies. Element molt important, ja que encara es troba aixecat, tot i que sigui per un fet casual, ja que també s'havia previst el seu enderroc.

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà “Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

La ubicació fora de la protecció del recinte emmurallat, és insòlita, però també la trobem en altres indrets de l’Empordà, com la Selva de Mar o Palau Savardera. Aquest fet podria ser per diferents raons; l’existència d’un nucli habitat anterior, la manca d’espai físic dins el clos fortificat o la seguretat atorgada per l’Assemblea de Pau i Treva que castigava els infractors amb l’excomunicació, una pena que en aquella època era més temuda que l’empresonament o la mort. Tot i això, cal dir que la ubicació original va ser poc encertada, perquè el temple s’alçava al costat d’un rec, que li causava constants problemes estructurals i d’humitat, pel fons d’aigua i sorra dels fonaments, amb el conseqüent deteriorament de l’immoble i les continuades reparacions.

A final del segle XVII, Llançà assolí un període de pau, una certa seguretat econòmica i, en conseqüència, un creixement demogràfic moderat, fets que motivaren a una reunió del Consell de la Universitat per valorar la possible construcció d’una nova parròquia, decisió de nivell eclesiàstic, en aquest cas, promoguda per un estament civil. El mal estat físic de l’edifici i la manca de capacitat per atendre el creixent nombre de fidels, van ser les motivacions que van dur a terme la recerca d’un altra parcel·la per construir la nova parròquia. Finalment el lloc escollit, per a la nova església, seria *al darrera de Sant Pere*, popularment conegut per la Corralassa, avui el carrer Dins la Vila, un indret elevat, on visualitza tota la Plaça Major.

La construcció de la nova església, suposà un doble esforç, en primer lloc, l’enderroc del temple primitiu, i la construcció de la nova església, aprofitant les pedres, i més materials. La destrucció del vell campanar es va deixar per darrer moment, amb la intenció de reservar els materials per al proper, acció que mai es va concloure, ja que les obres s’allargaren més d’un segle i els nous governants, afortunadament ja havien

canviat de criteri. Així, el nou campanar s’aixecà amb rajoles prefabricades, mentre que l’antic va quedar com a testimoni del passat històric de la vila de Llançà.

Dues perspectives, on s’observa l’emplaçament ideal de la primitiva església, basat en la situació de la torre de la Plaça

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà
“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

Sincerament, la gran incògnita, és la de conèixer l'estructura i l'aspecte que tenia el temple primitiu. Evidentment, es tractava d'un monument romànic, construït a l'estil de l'època, amb l'altívol campanar que ens permet imaginar la disposició envers la planta, a la qual es comunicava mitjançant l'obertura ogival que dona accés a la torre. Seguint el model constructiu de la rodalia, es pot pensar que els elements arquitectònics bàsics dels orígens serien una planta basilical, on s'afegiren dues capelles laterals i la sagristia encarada a tramuntana, i una capçalera amb tres capelles semicirculars o absis que, haurien pogut ubicar els onze altars citats en una pastoral del segle XVII. Tot i les suposicions, ens trobem davant un cas d'un emplaçament excepcional a causa de l'adaptació a les característiques del terreny. Però sens dubte, en definitiva només el resultat d'unes excavacions arqueològiques podrien confirmar si les suposicions són encertades o no.

La primera notícia que es troba del primitiu temple, data de l'any 974, quan el papa Benet VI confirma la seva pertinença a Sant Pere de Rodes, i fins al 1315 no s'esmenta en documents la donació de l'abat de dit monestir, una donació de diners o fruits per tal d'ornamentar la capella de Sant Vicenç. Trobem al 1375, com la Universitat de Llançà, destinarà 60 lliures per a la compra de les campanes, les quals foren retingudes per Berenguer de Llançà, aleshores batlle local. Del segle XIV, trobem informacions, degut a la llarga inestabilitat produïda pels perills de la guerra civil catalana. Per aquest motiu, van estar molt de temps reclosos al recinte emmurallat sense poder assistir als oficis religiosos, per la qual cosa el bisbe el 1385 donà llicència per poder celebrar missa dins els murs del castell de Llançà. A finals de segle XVII, són també els finals de la seva vida com a temple, es coneixen les darreres modificacions, consistents ampliar la sagristia, i al 1688 s'acordà el seu enderroc, així com la construcció de la nova parròquia, sorgirà el viu i present patrimoni històric de Llançà, “l'església medieval”.

Desgraciadament, l'església primitiva i l'arquitectura militar vilatana esmentada, fou enderrocada, adaptada als nous edificis o rebatuda, de forma que no existeix gairebé cap metre del traçat original de dita muralla, o uns minsos records d'un patrimoni històric que s'ha perdut al llarg del temps. “**El Palau de l'Abat**” i “**la Torre de l'Homenatge**”, sí continuen en peu, són declarats Bé Cultural d'Interés Local (BCIL). En l'època feudal, a més dels castells de defensa es bastiren també castells- palau, amb

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà
“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

la torre de l’homenatge, en els nuclis urbans com a residència habitual o eventual dels senyors, i així ho trobem en el cas de la vila de Llançà. Una institució com el “Castell-Palau” era un instrument indispensable de la vida feudal. Amb el pas del temps, aquell gran casal ocupava en bona part, el lloc on s’alçà l’església parroquial el segle XVIII, per tant, els dos espais, van passar a estar separats per la construcció de la “església nova”. Malgrat tot, a tocar el mur nord de l’església, entre aquest mur i un estret carreró, anomenat “la corralassa”, es conserva la Torre de l’Homenatge, una torre rectangular, de notable amplada. Són les restes de la torre principal, de l’antiga fortalesa i palau abadacial. L’alterosa presència d’aquesta torre resta, malauradament, molt disminuïda o dissimulada pel veïnatge de la gran església del segle XVIII, que la sobrepassa de molt en alçada. La *Torre de l’Homenatge*, a la part superior, posseeix, en cada un dels seus murs, un finestral gòtic. El del costat de ponent és una obertura coronella, geminada, d’arquets de mig punt, amb la columna i el capitell ben conservats. La finestra de banda nord és trífora, fou tapiada, però és visible una de les columnes amb el capitell corresponent. Pel que fa als merlets de la Torre, no es conserven, ja que ha estat coberta amb una teulada de doble vessant. Es possible que originàriament fos més alta, però això no es sabrà mai. La Torre de l’Homenatge, és un element arquitectònic no molt conegut per la població llançanenca, degut a la seva situació.

El Castell- Palau, amb la Torre de l’Homenatge, servia de residència a l’abat de Rodes, ja que el freqüentava ja sigui per administrar justícia o bé com a lloc de descans. L’abat, durant aquest temps hi arribava a cavall o mula, des de les muntanyes del Coll del Perer fins arribar a les Esplanes, i entrant a la vila per l’anomenat Portal de l’abat, indrets avui dia reconeguts per qualsevol llançanenc. El Palau de l’Abat, o la Casa Gran, com també s’ha anomenat, ha rebut moltes transformacions fins arribar avui dia. Les restes de la residència abadacial són avui dia l’antiga casa “Claret”, situat a la part posterior del temple parroquial. Aquest casal, ha patit moltes transformacions, de les més importants que se’n tenen notícies és a l’any 1677. Tot i això, encara hi ha restes de la primitiva construcció del segle XI, que evidencien l’estructura d’abans; com els merlets de la part posterior (que es poden observar fàcilment des de l’exterior), o les voltes de canó de la presó i de la cavallerissa. La presó, rep mil i una històries sobre el que es va patir al seu interior. És un espai que rep claror per una petita finestra que mira al pati. En la part interior de la gruixuda porta de fusta adornada amb ferramenta, criden l’atenció cinc unglades corresponents als dits de les mans d’algun pres. Fins i tot,

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà *“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”*

s’arriba a dir que no fa molt, es podia observar els ferros que servien per subjectar els detinguts. Un pou excavat a la roca, dóna caràcter al pati central, la porta dovellada amb

l’escut de Sant Pere de Rodes, on es veu la tiara, dues claus i dues rodes, amb la data de 1677. Elements que es visualitzen actualment, i ajuden a entendre la importància i el valor, que va arribar a tenir aquest espai durant els segles.

*Detall de l'escut abadacial damunt
La portada, de l'any 1677*

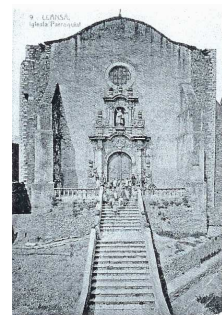
Continuant al mateix segle XVII, es pot dir que Llançà tindrà una nova torre de defensa exterior al recinte emmurallat. Tot i que, en un principi l’espai era destinat a ser un molí de vent, fou construït amb l’obligació de dotar-lo d’elements defensius. Actualment encara es conserva el citat molí, conegut popularment pels vilatans de Llançà amb el nom de “**la Torre**”. Des de l’Ajuntament, en el Pla Especial i Catàleg de Protecció del Patrimoni Arquitectònic, es troba citat com Protecció Morfològica. Però cal tenir en compte que les darreres obres de restauració han eliminat qualsevol rastre de la fortificació. Llançà més enllà del seu recinte emmurallat del S.XVII, només existien masos, quatre barraques i pocs edificis bastits fora dels murs, entre ells un molí de vent. Pel que fa a la seva construcció, fou al setembre de 1643, moment al qual altres poblacions properes també aixequen diversos molins de vent, tot i que aviat deixarien de funcionar. Eren una mena de molins moguts per energia eòlica, emprats per moldre gra, disposaven d’un senzill mecanisme que consistia en un arbre mòbil que transformava la rotació de les veles amb la força mecànica suficient per accionar una roda i una peça coneguda per braçol, que alhora feia girar la mola superior sobre la inferior, que era fixa. El gra passava entre mig d’un forat, de manera que la pròpia fricció entre ambdues moles de pedra l’esmicolava i el convertia en farina. Finalment es garbellava i ja era a punt per pastar. Actualment el molí de vent, no realitza aquesta funció, ja que es va convertir en habitatge a principis del segle XVIII.

Un cop esmentades les diferents torres de defensa que existien a l’època medieval a Llançà, cal conèixer breument la seva tipologia com a torre de defensa. Eren de planta rodona de cinc o sis metres de base i una alçada propera als dotze metres, bastides amb materials de la zona, bàsicament pissarra i granit, blocs escairats a les cantonades i agermanats amb morter de calç. A la part superior, eren corandes amb merlets i sageteres i disposaven de diverses filades d’espitlleres, mentre pel que fa a la distribució interior s’originava a partir d’una volta de pedra que determinava l’accés i la

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà
“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

capacitat de càrrega dels pisos, connectats amb escales bàsicament de fusta. Les torres amb funció de portada, formant part del mateix cos de l'edifici, podien incrementar les dimensions. Pel que fa a la torre de la Plaça com es pot imaginar, és una senya d'identitat per als llançanencs, però cal dir que no és del mateix estil que la resta de Torres esmentades. La Torre, pròpiament dita, fou element de defensa com la resta de torres que s'han esmentat, però no posseeix les mateixes característiques arquitectòniques que la resta. Tot i això, la Torre de la plaça, ha estat testimoni present de la història del municipi, i element singular del Poble, donant resguard durant el pas del temps a **“l'Església Medieval”** (la nova església, s'inicia la construcció a finals del segle XVII), és troba catalogat com un Bé Cultural d'Interès Local (BCIL).

El creixement econòmic, gràcies a les bones collites de vi i d'oli, i el menyspreu creixent envers l'art romànic, van ser la causa de l'enderrocament del temple romànic situat al vell mig de la Plaça, i la conseqüent construcció de la nova església. Aquest fet, va ser executat sense cap mena d'oposició popular de la qual es tingui coneixement. De comú acord amb el monjo Paborde de Llançà i amb la vènia de l'abat del monestir, s'iniciaren les obres de construcció de la nova església, l'any 1690. Aprofitant el desnivell que existia es construï en un pla més enlairat que la plaça. Alhora, situat des de la part inferior, queda una façana solemne i una gran escalinata d'accés a l'entrada. L'obra fou llarga i laboriosa, es van col·locar grans quantitats de pedres i sorra, per aguantar sòlidament la gran obra. Al cap de vint anys d'obres es fa constar a l'arxiu parroquial, en el llibre de Baptismes, núm. III, foli 166; *“Vuy al 26 de juliol de 1710 se porta la reserva del S.S. en l'església nova i en dit dia fou administrat lo següent Baptisme; Anna, Maria, Gràcia, filla legítima... tots de la present vila, per mi Joan Milsoco, Domer”*. Fet que certificaria, la finalització de l'obra, 20 anys després de l'inici de la construcció, però cal dir, que ben segur que en aquesta data l'església no estava acabada, ni de bon tros. Segons per documents escrits, que la benedicció solemne tingué lloc els dies 7 i 8 de gener del 1730, essent-ne el rector o domer el mateix Joan Milsocos, que havia iniciat el propi projecte, és a dir, que els baptismes realitzats 10 anys abans, es van realitzar en una església sense acabar. Els anys següents de la benedicció van ser durs i complicats, deguts a que va caldre un esforç econòmic per dotar el temple dels elements necessaris per al culte. L'any 1782 s'encarregà el monumental retaule barroc, a un taller de fusteria de la ciutat

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà
“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

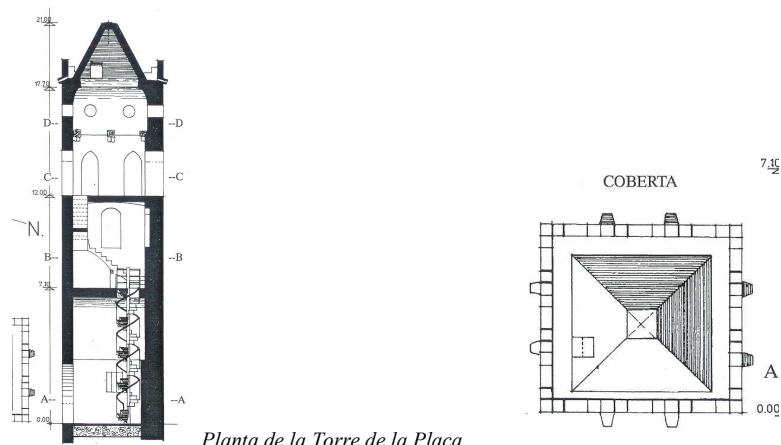
de Vic. L'orgue, la calaixera de la sagristia, imatges de tot tipus, altars laterals etc. anaven omplint poc a poc, el gran edifici que era l'església, aixecat per voluntat i col·laboració de tot el poble.

Altres aspectes rellevants de la història de l'església nova, va ser durant la Guerra Civil del 1936-1939, ja que tot fou destruït i cremat, en aquests moments l'església va passar a convertir-se en caserna. En relació aquest moment, apareixerà la funcionalitat del **“Refugi de la Plaça de la República”** a la part inferior de l'església. Com a molts, altres indrets de la geografia catalana, i de l'Estat espanyol, es van construir refugis col·lectius de formigó i ferro, sota els carrers i les places de les poblacions. En el cas de Llançà, és coneix la localització d'un refugi al bell mig de la Plaça Major; concretament a sota l'església. Per la importància estratègica que tenia la línia ferroviària de Portbou, com a via de comunicació amb França, i sobretot com a principal pas per on arribaven molts dels subministraments tan necessaris per la República, els pobles del voltant i Portbou mateix, van patir nombrosos bombardeigs. Les viles de Portbou i Colera, es van veure molt afectades, l'objectiu evident era l'estació, i Llançà també es va preparar per qualsevol possible atac. Durant els mesos d'abril de 1937, concretament el 15 i 16 d'abril, maig i setembre, Llançà i Colera, van patir atacs aeris a la via fèrria. A partir, d'aquest mateix any, el mes de juny, fou quan la Generalitat creà per Decret la Junta de Defensa Passiva de Catalunya, organisme encarregat de les tasques de salvament i de construcció de refugis. Però, no fou fins el 28 de gener del 1938, que Llançà no es constituí la Junta Local de Defensa. A partir d'aquest fet, es va pensar en la disposició d'un sistema observatori, d'avís; per prevenir probables atacs aeris i navals. En principi, eren les campanes de la pròpia església, les que avisaven del perill. A principis del 1938, Llançà ja comptava amb quatre refugis amb capacitat per allotjar 1800 persones, tots quatre provisionalment construïts al 1937 per part dels veïns. Amb la recent Junta Local de Defensa constituïda, es va proposar el disseny de xarxa de refugis (vuit refugis), amb un pressupost de 72000 pessetes, amb capacitat d'albergar 3275 persones. Malgrat, que la majoria ni es van finalitzar, es pot dir, que la construcció, a l'igual que altres poblacions catalanes, fou un esforç gegant per part de la població llançanenca. El Refugi de la Plaça, antigament anomenada Plaça de la República, es va situar dins la xarxa de refugis del municipi, i era gairebé el més llarg de tots, amb una longitud aproximada de 100 metres, i una capacitat per a 500 persones.

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà “Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

Tot i això, després de la guerra es tornà a rehabilitar l'edifici per al servei religiós, tal com havia estat projectat i construït, però sense els retaules, ni l'orgue... bàsicament només amb el necessari per al culte. Durant anys posteriors es van anar fent algunes reformes, però no va ser fins l'any 1988, que es va realitzar una gran reforma a l'església, es va refer tota la façana exterior i s'hi va col·locar la imatge del patró Sant Vicenç, obra de l'escultor gironí Domènec Fita. Més recentment es referen els teulats i tota la coberta de l'edifici, per acabar al Nadal del 1997, que es va inaugurar la il·luminació interior i el pintat de les parets, que han donat bellesa i dignitat aquesta gran construcció, l'església nova.

Al davant de l'església, podem trobar dos elements característics i simbòlics de Llançà ; L'arbre de la llibertat i la Torre Romànica. Com s'ha esmentat, és una senya d'identitat per als llançanencs, i un testimoni present de la història de Llançà. Un element arquitectònic de gran atractiu, tant per l'encant físic, com per l'ànima que s'amaga al seu interior. La “**Torre de la Plaça**” o campanar antic (catalogat com a BCIL), va mantenir-se en peus a la espera de construir una nova torre a la nova parròquia, però aquest fet no es va produir. Es tracta d'una torre romànica del segle XIV, que estava adossada al temple, va ésser respectat, i fins a inicis del segle XX, va seguir exercint la seva primitiva funció de campanar. Al 1912-1915, és va construir el nou campanar, deixant pas la torre a l'actual campanar de la vila. Encara l'any 1891 es van ampliar els finestrals de la façana que dona a la plaça, per col·locar-hi unes campanes grans que fins aleshores eren a l'interior de la torre, per intentar així aconseguir més sonoritat. La reforma va ser ben negativa i desencertada, ja que va malmetre els finestrals i els ulls de bou superiors. Així va restar la torre tot un segle, esperant una restauració adequada, que arribaria a finals del segle XX.

Planta de la Torre de la Plaça

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà
“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

Sobre les característiques arquitectòniques de la torre, cal parlar de la seva planta rectangular, gairebé quadrada; amb una mida de 6m de sud a nord, i 5,50m d'est a oest (són les mides exteriors). La seva alçada és de 21m, inclosa la seva coberta de forma piramidal, molt prominent. A la part baixa de la torre resta oberta pràcticament en tota l'amplada de la façana de llevant per mitjà d'una arcada de perfil apuntat, amb molta elevació de punt. Aquesta entrada comunicava el campanar amb l'interior de l'església desapareguda, fet que evidencien altres restes i elements estructurals. Al nivell de planta baixa s'hi obre, una mica descentrada, una finestra de doble biaix de forma rectangular. En tota la meitat inferior de la torre, no hi ha cap altra obertura, en la qual els murs presenten amplis espais opacs. A la meitat superior hi ha dos nivells amb finestres, més un de superior amb ulls de bou. Pel que fa a l'interior del campanar els nivells actuals són configurats per voltes o pisos d'obra, l'espai inferior té una volta de pedra morterada de perfil molt rebaixat. Actualment després de la restauració hi ha col·locada una escala de cargol metàl·lica, situada vora d'un angle, porta fins al primer pis d'obertures, on enllaça amb una escala d'obra de dos trams adossada als murs, ja existents, que puja fins al pis alt. En origen, l'espai intern del cloquer posseïa pisos de fusta que es comunicarien per mitjà de trapes i escales movibles, elements no conservats, però que igualment no deixen dubtes que el pis de dalt del campanar és el que ofereix un interès i un atractiu més especial.

Tota la construcció és feta a base de blocs de granit i de pissarra simplement trencats, de mida generalment poc gran. Són travats en abundant morter, amb unes cantonades de lloses llargues, força ben tallades. L'entrada o comunicació amb l'església i els finestrals, tenen els muntants de blocs de pedra allargats i escairats, mentre els arcs són aparellats amb lloses múltiples, llargues i estretes. La Torre de la Plaça segueix, en certa manera, l'esquema compositiu i el model tipològic dels campanars de torre “llombards”, difosos al país a partir del segle XI. En aquest sentit però, s'ha de destacar la distribució i progressió en alçada dels buits o obertures, la divisió interna a base de pisos de fusteria i altres elements com el coronament apiramidat i la presència dels ulls de bou en el registre superior de les façanes. Segons afirma Joan Badia en el seu llibre, *“Llançà en l'època Medieval”*, esmenta com aquesta torre és un reflex tardà i popular del campanar “llombard” de Sant Pere de Rodes, la qual cosa és lògica per raons històric-geogràfiques.

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà
“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

L'altre punt religiós del municipi, el trobem a l'altre banda del poble, és a dir, enfocat cap a mar, la **“Capella del Port”**. La Capella en el seu inici, es trobava situada a l'entrada del barri dels pescadors, actualment amb el creixement urbanístic això ha variat. Anteriorment era anomenada, “la capella de la Mare de Déu del Port”, va ser edificada també durant el segle XVII per Joan Lluís Tresserres, mariner que segons diu la llegenda, va complir un vot, una promesa feta en alta mar. Fins l'any 1930, hi van anar passant diferents ermitans, dels quals uns quants van ser continuadors de l'obra i altres, simplement van ser persones que van tenir cura de l'ermita. Durant anys fou popular la trobada que cada 20 de maig es feia als voltants de la capella, commemorant la festa de Sant Baldiri, un sant molt homenatjat a diferents indrets de la costa, tasca que s'encarregava d'organitzar el mateix ermità de la capella. Amb el temps, aquesta festa ha anat canviant, i avui la festa més popular que s'hi celebra és la diada de la Mare de Déu del Carme, patrona dels pescadors. Cada 16 de juliol, Llançà viu, com moltes altres poblacions marineres, aquesta diada tant assenyalada per a la gent de la mar, i on la capella rep l'ofrena de molts visitants.

A prop de la Capella del Port, direcció la platja de Grifeu, trobem situats arran de mar diferents **“búnkers”**. Pel que fa a la geografia de Llançà, és un element força reconegut, ja que es pot trobar en forces ocasions (una vintena). Els búnkers, són un element arquitectònic que es van construir entre el 1944 i 1949, són majoritàriament fets amb ferro i formigó. La seva teòrica utilitat fou per protegir-se durant les guerres dels bombardeigs tant de l'aviació, com de l'artilleria. En aquest cas, els búnkers que trobem són els que formaven part de la línia P, una línia de defensa que Franco va ordenar construir al llarg de tot els Pirineus, per defensar-se del possible atac dels aliats. Teòricament s'havien de construir uns 10.000 dividits en zona, però al final van ser prop de 4.000/5.000 búnkers. Aquests milers de búnkers, mai van arribar a utilitzar-se, i actualment la gran majoria es troben coberts de vegetació i amagats en l'oblit, a l'igual que passa amb els de Llançà. Trobem diversos búnkers situats a primera línia de costa, dos dels quals, es visitaran durant la Ruta (els de Cap Ras i de Sant Carles). Dos elements patrimonials amb una situació fantàstica, ja que es troben envoltats d'un paisatge magnífic dins el Parc Natural del Cap de Creus, i gaudeixen d'unes vistes espectaculars on es pot contemplar tota la zona marítima que emmarca el Port de Llançà. Pel que fa al seu estat de conservació és acceptable, tot i trobar-se envoltat de brutícia, degut a l'excés de vegetació de la zona.

NATURAL

Al vell mig de la plaça de la vila, trobem **“l’Arbre de la Llibertat”**, conegut popularment també com l’arbre de la plaça. La plantada d’arbres en les places públiques, es realitza com a símbol de les llibertats conquerides pels pobles, i té el seu origen en la Revolució Francesa de 1789. A l’Empordà es seguia la ideologia republicana federal- liberal, que des de Figueres havia arrelat amb força en altres pobles i viles de la plana i de la costa, entre elles, Llançà. L’expressió d’aquest liberalisme fou l’arbre de la plaça de la Constitució, que encara avui presideix la vida dels llançanencs.

L’any que s’assenyala com el de la plantació, és el 1870, tot i que el sòcol de l’arbre amb les velles pedres marca setembre de l’any 1684. Aquest majestuós arbre, ara ja centenari, és com si fos el nostre signe d’identitat. Tot i que, veritablement no existeix el llibre d’actes del l’Ajuntament de la dècada de 1870-1880, i això no permet disposar de cap referència de la seva plantació, ni de l’acord de l’Ajuntament pel qual decidiren portar-la a terme. El que sí es coneix, és que a l’any 1872 li van voler realitzar la corretja perquè morís, sense aconseguir-ho. Anys més tard va rebre altra tipus d’atemptats, després de la Guerra Civil 1936-1939, un escamot de soldats amb destrals i xerracs, estaven a punt d’executar la sentència donada pels superiors de les forces ocupants de la vila per matar l’arbre. El rector de la parròquia, alhora capellà militar, gràcies a la seva autoritat militar va ser qui va aturar l’acte vandàlic. Així doncs, podem dir que va ser salvat de dos atemptats, actes que avui dia serien durament sancionats, ja que des de l’Ajuntament rep el distintiu de Protecció Paisatgística. Així doncs, seguirà ornamentant la plaça i simbolitzant la llibertat que hauria de presidir en tots els pobles.

Pel que fa a les seves característiques més personals, veiem que és un Plataner típic de la zona, ja que en trobem diversos repartits arreu del municipi. És un arbre utilitzat a les zones d’esbarjo, de passeig, en zones on les temperatures són temperades, molt difós per Europa i Nord-Amèrica. Tot i això, en el nostre municipi, cap té la simbologia i la magestusitat que representa l’arbre de la plaça. Pel que fa a les seves característiques; és un arbre caducifoli, amb les seves fulles verdes durant la gran majoria de l’any, tot i que a la tardor el terra de la plaça agafa un color diferent, ja que s’emplena de fulles seques que donen una imatge especial. La seva alçada pot arribar als 30m, és molt resistent a les condicions climatològiques adverses. La seva resistència a

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà
“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

la contaminació és elevada, per això no és estrany trobar aquest tipus d'arbre en grans viles urbanes, tot i que quan millor presència té, és quan es troba exposat al sol de manera total. És un arbre que necessita abundant llum solar per al seu desenvolupament, i pot experimentar una vida llarga. Tots aquests elements ajuden a trobar-lo en diverses poblacions presidint la seva Plaça Major. La seva solemnitat, segueix present a la Plaça Major de Llançà, donant aixopluc durant tots aquests anys a tots els habitants del municipi i als forasters que el visiten, i així seguirà rebent la nostra admiració i estima.

Admiració que també rep l'antic “**illot del Castellar**”. És un dels elements naturals més valuosos situats al port de Llançà, en un espai natural característic de la costa del nostre municipi, dins el Pla Especial de l'Ajuntament, es troba catalogat com element de Protecció Paisatgística. Un illot, que ara es troba unit a terra ferma pel nou port, que l'envolta per la banda de ponent. Anteriorment existia un petit estret, anomenat la Gola, tot i que actualment, el nom continua vigent i present, és per anomenar a la platja situada al darrera del Castellar. Pel que fa al topònim de Castellar, indica, gairebé sempre l'existència de restes antigues. En aquest cas, és autèntic i té relació, ja que al planell superior del Castellar, s'han pogut trobar vestigis de dues èpoques ben diferenciades; restes de ceràmica de l'edat del Bronze Final- Primer Ferro (segles X-VII aC.) i restes del segle XVII. Com altres zones del litoral del Cap de Creus, el Castellar durant el segle XVII degut a la seva posició estratègica existia una torre de defensa. Tot i que actualment no es conserven les restes, no cal amagar que l'atractiu majúscul del Castellar és per la seva naturalesa terrestre i marítima.

Un altre element natural, rellevant del municipi el trobem a la platja de Grifeu, un “**Tamariu**” situat arran de mar, un espai de platja sorrenca molt visitada i freqüentada pels banyistes durant l'estiu. El Tamariu, és un arbre perenne que pot arribar a mesurar prop de 12m d'alçada, en el cas del tamariu de Grifeu, mesura prop de 4m d'alçada. Generalment és una espècie que pot viure, tolerant les terres salines, per aquest motiu és habitual trobar-se aquest tipus d'arbre molt a prop del mar. Es caracteritza per un tronc gruixut, unes branques fines i de color verdós, amb els anys comencen agafar un color més púrpura i més rugositat. Durant l'època de primavera i estiu l'encant creix considerablement, ja que a part del seu encant permanent, degut a estar situat en un indret insòlit, és una època en la qual és vesteix de flors blanques i roses, i resulta un privilegi gaudir de la seva imatge.

PATRIMONI INTANGIBLE

EL MÓN DE LES LLEGENDES

Pel que fa a la part més literària de les llegendes, es poden classificar en dos tipus: les llegendes de mar de fons i les llegendes de terra en dins, o fins i tot anomenar les llegendes del Port i les de la Vila. Llegendes enfocades al món mariner i dels pescadors, i altres enfocades més al món dels boscos i fets de la vila (com judicis i tortures). Tot i així, aquest fet és un reflex característic del que ha estat el municipi de Llançà al llarg de la seva història, ja que temps enrere és coneix que existia una “rivalitat” o sentiment de diferenciació, entre els residents del Port i els de la Vila.

Llegendes de mar de fons

De pirates i corsaris; com moltes de les viles marines, Llançà va rebre també la sempre temible visita dels pirates. La població es va situar lluny de la platja, amagada a l'esguard d'aquests visitants de les costes de la Mediterrània. Durant el segle XVI, Llançà era una vila fortificada, no és estrany que defensessin amb murs i torres aquestes viles marineres, ja que l'amenaça dels pirates va ser present durant segles. Al segle XVI l'abat de Sant Pere de Rodes, Gaspar de Vallgornera va avisar els pescadors de Llançà i de la Selva que no sortissin a pescar, ja que el guaita del castell de Sant Salvador havia vist dotze veles misterioses, que des de les Medes es dirigien al Cap de Creus i que podrien ser vaixells corsaris. Durant aquest temps, la pirateria va portar molt maldecaps als habitants d'aquests pobles de Mar d'Amunt. Cadaqués i Llançà eren llocs ben cobejats pels pirates, fins i tot arribaven al punt que podien agafar persones per després vendre-les a altres pirates de la costa Mediterrània. Veient el perill que suposaven els pirates, s'entén la possibilitat que fessin tot el que estava al seu abast per allunyar i eliminar la pirateria. Les torres de defensa i de guaita proliferaven a la costa, per això podem pensar que els llançanencs de l'època, en bastaren una al centre del cim del Castellar, com a lloc estratègic immillorable per a la vigilància d'intrusos.

Al voltant d'aquest tema hi trobem moltes llegendes, que es forneixen d'elements imaginatius i de vegades, com és el cas, tenen un nucli històric al voltant del qual es crea l'esdevenir del fet. El mar, amb tots els seus misteris, quasi sempre ha estat una font inesgotable de narracions llegendàries.

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà
“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

Llegenda del Cau de Llop potser no figura en molts llibres, però pels llançanencs sí té el seu encant, i és una de les llegendes més conegudes a la vila de Llançà. El recorregut de la Ruta per conèixer la història i l'esdevenir de Llançà, ens porta fins l'autèntica platja del Cau del Llop, on es pot visualitzar la cala i la cova on segons la llegenda és va refugiar en Pairet;

“Tot el veïnat de Llançà coneixia l'home que feia vida a les platges. Ningú no sabia el seu nom i cognoms, però tothom el cridava per Pairet. Sentia un gust estrany de poder dir que no sabia qui era, ni d'allà on havia vingut, però feia tant de temps que vivia allà, en una cova, en una petita cala, que totes les persones l'acceptaven. En Pairet, de temperament tranquil, tenia per llar la gruta negra. Era tan feliç en aquell raconet de platja, en veure créixer la verda molsa damunt les roques, o contemplar el clarejar del dia i les veles blanques mar endins, que cada dia era per a ell una festa.

També passava l'estona dibuixant damunt la sorra humida uns camins que lliscaven per la mar, i deixant volar la fantasia, s'hi endinsava. L'única companyia que tenia era un llop de pèl negre i encrespat, i una blanca gavina, que volava ran mateix de l'aigua. Ben sovint, amb les seves capbussades, assenyalava on nedava un pagell, o un llobarro, o un sard, i en Pairet, sentint el gust a la vida, treia de la mar calmada aquell peix. Però no us penseu que en traïes molts, no, només els necessaris per viure. Un dia, quan gambejava arran d'aigua, rebuscant entre les algues, va veure una lluiïssor que esclatava de la terra. S'assegué per contemplar aquella meravella. Ja a la cova, estava captivat per aquell trosset de llum. La pedra fina semblava viva i era brillant com l'arc de Sant Martí. El llop, sentia pessigolles damunt l'esquena, flairava l'aire amb els ulls foscos i lluents, mentre la gavina, xisclant entre les roques, volava mullant-se les blanques plomes amb l'aigua salada. Uns dies després, en Pairet s'encaminava cap al Port amb el sarró i la brillant gemma que havia trobat. Allà va ensenyar la joia als Pescadors, i de seguida va córrer la nova de la troballa. Algú li va prometre molts diners, però ell no volia riqueses. Per a ell, la riquesa de viure en aquella cala, ho era tot. No puc ni vull marxar de la petita cala per viure en una casa de senyors. Desitjo oler el perfum de l'aigua salada; ara ja sé que la cova és la meua única llar. El mossèn de la parròquia també anava a escoltar les rondalles d'en Pairet, quan un dia aquest, sense pensar-s'ho gens, li donà aquella preuada joia - Aquí la teniu, és per la Verge! Aquesta ha estat la voluntat de Déu...

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà
“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

Els dies anaven passant i ben sovint en Pairet agafava la barca per sortir a pescar. Un dia sentí un soroll molt sec. La barca sòbria, morta de tant navegar. En Pairet nedava amb força i cada braçada el portava més endavant, quan va sentir una veu que el cridava. Mirà per tot arreu, però només trobà la gavina que xiulava esfereïda. En Pairet s'enfonsava per adormir-se en un llit verd d'algues i vermellós corall, allà al fons de la mar. Faltaven només dos dies per al Nadal i celebrar la Missa del Gall. El mossèn havia designat Pairet perquè fos ell qui fes la presentació de la brillant gemma davant el pessebre. Però en Pairet feia dies que no apareixia pel Port, i decidiren anar a la Cova. Allà trobaren el Llop, caminant trist, aixecava el cap i sortia de la seva boca un llarg lament. Varen esperar en va, fins i tot, uns pescadors van fondejar davant la cala, però en Pairet no hi era. Cap al capvespre, allà a la platja, un nou prodigi és produïa. El llop, llepant-se el morro i bellugant la cua, mirava fixament un punt determinat. La blanca gavina xisclava, i d'allà al fons apareixia en Pairet, voltat d'una llum flamejant. En arribar a la platja, l'home abraçà la fera. Ell, de content cridava, i la gavina deixant de volar, s'aturava al cap d'en Pairet.

Home, ocell i fera, fent-ne via per la dreuera, arribaren a Llançà. Els cants a l'església començaven, quan la porta es va obrir. En Pairet, lentament avançà fins adorar l'Infant i contemplar el seu brillant. Després sortia per la gran portalada i tres ombres, van marxar cap a la cova, i allà en aquella petita cala, en Pairet tornà agafar el camí de l'escuma platejada, per endinsar-se en les entranyes de la mar. Durant unes setmanes el llop va estar sempre a l'aguait, mirant les escumejants onades que morien a la platja. La gavina, volant endins i fora, amb les ales pentinant la mar. Des d'aleshores, aquella cala es coneix amb el nom de Cau del Llop”.

Llegendes de terra en dins

“La bugada de les gojes o encantades” Bona part de les llegendes d'encantades que avui encara s'expliquen pels pobles de l'Empordà, acostumen a tractar una mateixa història; la creença que les gojes o encantades posseïen unes peces de roba amb propietats màgiques. Aquesta tela, l'estenien durant la posta de sol o la nit de Sant Joan, en indrets allunyats de la vista dels mortals. Aleshores, si algun mortal podia pispar-los alguna peça de roba, tindria riqueses i fortuna per sempre més, com si fos un talismà. Però, si maleïen el teixit o les encantades, queien en l'infortuni perden de sobte totes les riqueses acumulades.

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà
“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

La llegenda, també la trobem en altres punts de la geografia de l'Empordà, ja que la peça de roba que es podia estendre per les muntanyes a les afores dels municipis, *“desprenia una llum encegadora, misteriosa...”* en alguns casos, es pot deduir fruit de l'efecte reflex sobre el teixit blanc de la llum del sol o la lluna. És coneix també, com succeïa a les muntanyes de Sant Pol, a la Bisbal, on hi ha un altre cau de gojes on van viure durant molts anys.

“La tela tallada que sempre conservava la llargada original” és un altre llegenda sobre els beneficis i els infortunis que portaven les penyores. Una de les llegendes més singulars d'algú que es va enriquir gràcies a les gojes la trobem en un lloc indeterminat de la serralada de Rodes, per alguns, va succeir molt a prop de les muntanyes de la Vila de Llançà, per altres entre Port de la Selva i Llançà. Allí, a prop de les ruïnes de Sant Pere de Roda, les nits que les encantades no estaven enjogassades, filaven amb molta traça o rentaven roba, donant uns cops tan forts amb el picador que se sentien a molta distància, per alguns des de la mateixa llar. Un cop tenien la bugada neta, l'estenien en mig del bosc. La persona que podia aconseguir una peça de roba de les seves, per més que la tallés, mai se li gastava ni se li acabava. Només en el cas de dir; *“Maleït el fil”* o *“maleïda roba”* desapareixia de cop i per sempre. Qui podia aconseguir una fusada de fil filat per elles podia fer-se tantes madeixes com volgués.

Segons la llegenda *“A prop del Monestir de Sant Pere de Roda, hi vivia la Marina, que era una persona gran, esquerpa i rondinaire”*. Una dona que llençava renecs a tothom, espantava als nens, però no sempre havia estat així, abans era una dona eixerida i sociable. Quan acabà els estudis muntà un taller de costura i feia vestits a la gent, que de seguida li donà els suficients diners per viure. Ella volia enriquir-se, i l'única manera era fent els millors vestits de la comarca. Havia escoltat que a prop de St. Pere de Roda, a vora de mar, vivien unes gojes o encantades, que produïen teixits que no tenien fi, i que no es feien malbé amb el temps. Un cop tancava el taller, la Marina recorria des de Llançà fins la Selva (actual Port de la Selva), buscant trobar aquestes encantades, però no era gens fàcil, ja que ningú no coneixia on paraven. *“Van passar anys, fins que un dia a la vora d'un rierol va quedar-se dormida. Quan va despertar va aparèixer als seus peus una peça de tela, que va recollir amb molt de compte. No tenia dubte, que era el teixit que estava buscant tant de temps”*. Quan va arribar a casa, es diu que va voler provar-lo de seguida, i començà a tallar la tela, però

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà
“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

per molt que talles sempre tornava a la seva llargada original. *“Un cop fets els vestits per a tothom, va intentar tallar-los, cremar-los, i sempre quedaven igual”*. La Marina, no podia creure el que veia, i va trobar la manera de fer-se rica, ja que els seus vestits eren els més famosos de la Comarca. Cada vegada treballava més, i més, i la fatiga li provocava un mal humor molt gran, *“un dia que tallava la tela les tisores se li van quedar travades, i va exclamar ; “Maleïda tela!”*. En acabar de dir aquelles paraules, la peça de roba i tots els vestits van desaparèixer, i un per un, varen anar a reclamar al taller tots els clients de tota la Comarca. *“La Marina es va arruïnar”*, aleshores va adonar-se que mai hauria d’haver maleït aquell teixit màgic. I a partir d’aquell instant va començar a fer-se més esquerpa i maleir a tothom, *“va convertint-se en una vellota molt desagradable per tots els vilatans dels pobles propers”*.

Una llegenda molt diferent, a les dues anteriors explicades, és la que es va produir, al centre mateix de la Vila de Llançà. *“Qui va robar l’or de l’abat?”* a tocar de l’església nova, trobem dos indrets on s’ajornava l’abat de Rodes, ja fos per administrar justícia o per a lloc de repòs, un inicialment situat on trobem la Torre de l’homenatge, i l’altre al anomenat Palau de l’Abat, on resten encara alguns vestigis de la primitiva construcció. Restes visibles com un pou excavat a la roca –que dona caràcter al pati central- la porta dovellada amb l’escut de Sant Pere de Rodes, la tiara, dues claus i dues rodes amb la data de 1677. Des d’aquest propi casal, és d’on es donava el vist i plau per múltiples actes de tortures i sancions, i l’enigma del segle XI, *“Qui va robar l’or de l’abat?”*. Segons la llegenda, el cas més significatiu i amb més ressò de l’època fou el robatori d’or i plata al propi Palau de l’Abat, durant una nit de tardor de l’any 1079, a l’abat Guillem.

Segons la llegenda fa més de 900 anys a l’abat Guillem de Sant Pere de Rodes li varen robar la bossa plena d’or i de plata, mentre dormia plàcidament. Els autors del robatori, van ser una dona anomenada Arsenda i el seu fill Bernat, tot i que ells ho negaren i intentaren demostrar la seva innocència en l’afer. L’abat, tot i així promogué un procés contra ells, seguint les maneres d’administrar justícia d’aquella època. Es va assenyalar el lloc i el dia del judici, concretament l’escenari seria a l’església de Sant Feliu de Vilajuïga. La prova per saber si deien la veritat, consistia a posar el braç del suposat culpable dins d’una caldera amb aigua bullent, i després embenar-li el braç, segellant-lo per més seguretat. Al cap de tres dies, si al treure-li l’embenat, apareixia el

braç sense cremades, això era la prova que l'acusat era innocent; si sortia cremat era una prova evident de la seva culpabilitat. A Arsenda –segons la narració- li sortí cremat, i per tant fou declarada culpable del robatori. D'acord amb la sentència, el comte dona a l'abat Guillem, i al monestir de Sant Pere de Rodes les esmentades persones i peces perquè ho tingués perpètuament. La sentència de tal fet, fou signada el dia 26 d'octubre de l'any 1079.

Vinculats amb els fets d'aquesta llegenda, cal remarcar que durant tota l'Edat Mitjana es realitzarien des del Palau de l'Abat els actes de jurisdicció criminal i de sancions. Actes en alguns casos mitificats, i en altres, sancions ben certes i salvatges que passaren a la posteritat de la vila. Actes rellevants i significatius, que mostren la realitat de l'època, com penjar homes des del vell mig de la plaça, empresonar-los al castell, o encadenar-los durant nit i dia la plaça, etc. homes i dones, que no eren despenjats fins al cap d'uns dies, perquè així els vilatans veiessin els tipus de càstigs que podien estar exposats, si realitzaven algun tipus de robatori o actes indeguts. Aquests fets van ser presents al llarg de la història de la vila de Llançà, fins arribar a un punt màxim al segle XVII, quan el procurador del poble, Jaume de Descallar, va actuar contínuament contra els llançanencs, castigant-los amb actes de violència extrems i amb diversos empresonaments. Una actitud que portarà infinitat de conflictes, i que provocarà un veritable estat de revolució civil.

Història sinistra de les sentències a la Vila

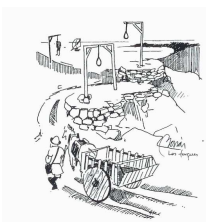
Les forques i els instruments de tortura, són una història sinistra, on intervé part de llegenda, i també molta part de veritat, ja que segons la documentació de Llançà, es parla vertaderament d'actes de crueltat i violència. El segle XVI, es vesteix per a Llançà d'un color fosc i cruel, on la potestat de jutjar i castigar, va convertir el terme de Llançà en un escenari controvertit ple de forques repartides per tot el terme, i un costell a la vila, uns instruments declarats de càstigs i tortura. El costell bàsicament, era un bastiment de fusta on els reus eren exposats a la vergonya pública

A finals del Segle XIV, es coneix que l'abat va ordenar que els acusats de blasfèmia fossin exposats a la vergonya pública, durant dies i nits a les escales de la porta de l'església parroquial de Llançà. Els actes més casuals dins el terme durant el segle XIV, eren els robatoris a pescadors i vinyataires. Els pescadors, exposaven el peix

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà
“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

a la Plaça per a ser venuts, i de camí el Port- la Plaça, eren víctimes en molts casos de robatoris. El costell, que l'abat podia utilitzar per exposar a la vergonya pública els culpables de delictes que no exigissin les penes de mort o de mutació. A partir de finals del segle XIV, serà quan el monestir obtingué la facultat de jutjar i de tenir forques, a més també de costell. L'any 1391, es produeix la crida de l'abat *“Ara oyats ques mana la dita cort de part de dit senyor abat que noy aja ninguna persona, de qualsevol condició sia, qui gos renegar nostre senyor Deu ni la Verge Maria ni los altres sants ni santes, ni jurar daquells envanament ni desordenada de Deu ni de Verge Mari ni sants, sots la pena per quisquna daquestes coses a quiscun quil contrari farà de estar a la escala devant la porta del esglea de dit lloch...”*. Els instruments d'execució i de tortura no eren merament simbòlics o dissuasius, s'utilitzaven de manera efectiva per ajusticiar, per exemple amb les Forques; els condemnats hi eren penjats fins a morir, i sovint els cossos restaven un temps per escarni. Al terme de Llançà, es van col·locar diverses forques repartides per diferents punts de la geografia, foren; a Cap Ras (direcció actual Colera, arran de mar), el coll de la Farella (arran de mar, direcció actual Port de la Selva), el coll de Madres (direcció la Valleta, van ser les forques més utilitzades) i el coll d'Ojadre (entre Llançà i Garriguella). Són indrets del municipi que durant el recorregut de l'itinerari, es senyalitzaran com punts importants o interessants de la història de Llançà a conèixer. Ja que són punts ben visibles, des del qual es domina tot Llançà i la mar al fons, i que fa 500 anys s'hi aixecaven les forques, amb la seva silueta sinistra i tènica.

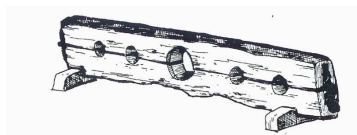
Segons diferents escrits, que es poden considerar llegenda o no, es parla com per exemple l'abat Margarit al 1486, va fer posar un home durant mig dia, gairebé nu, al costell de la Plaça de Llançà, per haver robat “bucs de mel”. Segons altres testimonis, va estar-hi més temps, i fins i tot es parla com la mainada l'apedregà contínuament. Són fets, que sorgeixen de la realitat, però que avui dia han esdevingut part de la llegenda negra i macabra de la vila de Llançà. Altres històries parlen, d'un home dit Peirot Miquel que havia fet fregir els peus d'una dona, i com a càstig se'l va penjar del Madres, i va estar-hi durant un any sencer penjat. Casos més exagerats, foren per exemple, Andre Amat testificà que havia vist fer actes de jurisdicció criminal, i que recordava que havien pres un home que “escapà i fugí de l'església” i com a càstig, el varen lligar a la cua d'un cavall, fins portar-lo a penjar a la forca. Per tant, ja sigui

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà
“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

convertits en llegenda o no, podem trobar múltiples casos de tortures, i sentències realitzades al terme de Llançà, per robatoris, blasfèmia, assassinats etc. i que fan d'aquest, un punt atractiu a divulgar per al visitant.

Tot i els elements típics de tortura ja exposats, durant la història del terme, encara van aparèixer més elements. Les Forques situades a Cap Ras i a la Farella, es van mantenir, i eren forques visibles des del mar, i també des del camí cap a la Selva (actual Port de la Selva). Es van afegir elements nous de tortura com; els grillons i el “sep”. El grilló era una eina de ferro amb la qual un home era subjectat pel coll i per una cama; constatava d'una mena de collars i cadenes. Segurament era l'estri que es feia servir per exposar els blasfems a la porta de l'església de Llançà, si no eren exposats per mitjà del cep, durant els segles XVI i XVII. A la Torre de la Plaça de Llançà, en iniciar les obres de restauració es va trobar un cep de presoner.

Fotografia del cep de tortura trobat a la Torre de la Plaça.

L'interessant i terrible instrument de tortura, consta de dues peces de fusta que, en ajuntar-se, deixen uns forats per a col·locar-hi el cap i les extremitats. El situat al centre, és el més gran, era per subjectar clarament el cap del presoner, i els altres dos parells, eren més petits, a cada costat, servien per subjectar els braços o les cames. El cep trobat a la Torre de Llançà anava tancat amb unes frontisses i un cademat, tot de ferro. Les notícies més antigues de ceps de presoners daten del segle XII, a l'Empordà aparegué un cep, molt semblant al de Llançà, al castell de Foixà, el qual es troba ingressat al Museu d'Art de Girona.

El cep de Llançà, és un altre element visible de la visita, ja que el trobem exposat a la mateixa Torre de la Plaça, on va ser trobat. Es parla, que podia ser el vell campanar de la Torre, una presó que el monestir de Sant Pere de Rodes tenia a la vila. El cep, és un testimoni clar, de totes les històries i sentències que es van produir a la vila de Llançà, ara esdevé un testimoni excepcional de la història de la població. Recorda, d'una manera ben tangible, una època i una societat que ens poden semblar actualment molt llunyanes, però que ens ajuda a visualitzar i transportar-nos temps passats.

MEMÒRIA HISTÒRICA-ARTÍSTICA

PERSONATGES ILUSTRES

A la població de Llançà durant la seva llarga història, es pot dir que han crescut i albergat diversos personatges rellevants i il·lustres en la seva matèria. En aquest cas, tractaré els personatges que han mantingut un lligam important durant el segle XX amb Llançà, ja sigui per arrels familiars, per recerca de la inspiració, o en busca de tranquil·litat i pau on instal·lar-se durant la seva carrera artística o literària. En aquest treball, he volgut esmentar només alguns dels personatges culturals, que considero han estat importants alhora sobretot de donar a conèixer el municipi de Llançà.

En primer lloc, esmentar **Josep Coll i Ligora**, va néixer a Llançà el 19 de gener de 1893, i va morir l'any 1965 a Cassà de la Selva, fou un extraordinari intèrpret de tenora, i un gran compositor de sardanes. Alhora, també se'l considera un important pedagog. De molt jove ja va actuar amb diverses cobles com *l'Aliança Vigatana*, i als 21 anys formà part de la *Unió Cassanenca*, més endavant amb *els Montgrins*, finalment amb *la cobla Barcelona* (1945-1957), on es jubilà. Pel que a la seva producció sardanística comprèn una norantena de peces, però realment es pot dir que ha estat força oblidada. Algunes de les seves obres compostes per exemple “*Angúnia i goig*” (1954), *Barrillonca* (1953), *La Mercè dansaire*, *La taverna d'en Joan*, *Sempre per tu* (1950)... etc. També va escriure un llibre anomenat “*Mètode de tenora i tible*” l'any 1933. Fou un personatge molt important al món de la música, sobretot sardanística, nascut a Llançà, i tot i no residir permanentment al municipi, sí realitzava estades importants.

En segon lloc, parlar de **Maria Assumpta Escudero i Ribot**, nascuda a Llançà l'any 1931. Personatge important vinculada amb la Història, Museografia i la crítica en Art, va treballar al Palau Nacional (Barcelona), i el 1972 guanyà el concurs estatal de conservadora de museus, essent destinada al Monestir de Pedralbes, d'on fou nomenada directora (1983-1996), primer per catalogar les seves peces i preparar-hi el trasllat i la instal·lació del Museu Nacional d'Art de Catalunya i, finalment, per fer el projecte museístic del Museu- Monestir. És autora d'alguns llibres i articles, principalment sobre el Monestir de Pedralbes, però va col·laborar en la majoria de llibres, assaigs i articles d'en Joan Ainaud de Lasarte durant 30 anys.

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà
“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

Josep Palau i Fabre, va néixer a Barcelona l'any 1917, i va morir el 23 de febrer del 2008 a Barcelona. La seva vida sempre ha estat lligada a la literatura, als 18 anys va començar a publicar crítica literària en el diari “La Humanitat”, que va permetre entrevista a Garcia Lorca, Josep Maria de Segarra, etc. Però clarament la seva carrera es va veure marcada per la Guerra Civil. La família a favor del bàndol franquista, i ell del republicà, al 1938 va ser mobilitzat per incorporar-se al cos de Sanitat del Ministeri de Guerra, concentrat a Lleida. Del 1939 a 1943 va realitzar Filosofia i Lletres a Barcelona, i al 1941 va organitzar les primeres sessions clandestines de “Amics de la Poesia” a casa seva.

Un dels fets que marcarà realment la seva vida, serà el primer llibre escrit sobre Picasso, que va permetre conèixer-lo personalment i fou l'inici d'una forta amistat i col·laboració. Palau i Fabre es convertiria en un dels grans especialistes sobre el gran geni que va revolucionar la pintura al Segle XX. Des de llavors, és considerat un dels màxims experts internacionals sobre l'obra i la personalitat de Picasso. Fou un gran poeta, narrador, assagista i dramaturg, i juga un paper important en la represa de la literatura catalana de postguerra com a creador i editor de la revista “Poesia” i organitzador de recitals. Un personatge molt guardonat, entre altres premis amb la Creu de Sant Jordi (1989), el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes (1999) i el Premi de la Crítica Serra d'Or d'obres completes (2006). Al maig del 2003, va inaugurar la Fundació Palau i Fabre, a Caldes d'Estrac (Maresme).

Pel que fa a la relació amb Llançà, cal esmentar que durant tota la seva vida fou molt estreta i important, tot i no néixer al municipi. L'any 1961 després de viure un temps a París, va decidir tornar a viure a Catalunya, i l'indret escollit fou un raconet de la Costa Brava, al costat del mar, Grifeu. Platja situada a les afores de Llançà, zona molt tranquil·la durant l'època d'hivern. El mar era una de les seves passions, i a la vila de Llançà, concretament a la platja de Grifeu trobava la tranquil·litat i el confort que desitjava. Fou on va viure durant gran part de la seva vida, i on va escriure les seves memòries, titulades “*El monstre*”, entre l'any 1984 i 1985. Actualment al municipi, es pot trobar dues plaques en honor a la seva persona, una situada a la Gola, indret molt a prop del Castellar, on trobem un poema molt significatiu i representatiu de la platja on es troba, “pedra” (col·locat l'onze de setembre del 2008). L'altre, situat al Passeig Marítim de Grifeu, és un Monument de roca on està esculpit el poema dedicat a Grifeu.

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà
“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

Un cop conegudes tres de les persones més il·lustres en el camp de la literatura del municipi, cal esmentar sincerament que el personatge més rellevant i important en el món de les arts per al poble de Llançà, se'ns dubte és l'aquarel·lista **Josep Martínez Lozano**. Aquesta importància és deguda especialment al seu saber fer dins el món de la pintura, especialment l'Aquarel·la, on va realitzar múltiples obres. Tot i ser una persona que no va néixer al nostre municipi (barri del Born, de Barcelona l'any 1923), sempre va està lligat amb Llançà, els llançanencs i amb el seu territori.

Pel que fa a la seva formació cap a la pintura, cal conèixer que durant la seva infantesa no va sentir cap mena d'inclinació especial cap a les arts plàstiques o la pintura, serà a la seva joventut que comença a pintar i es forja definitivament la seva vocació. Com tants altres artistes de biografies un xic bohèmies i atzaroses, ha de lluitar contra l'oposició familiar a la seva decidida voluntat de dedicar-se en cos i ànima a la pintura. Ell mateix ho explica així: *"Vaig dir al meu pare: Vull ser pintor. Ell em va respondre: Doncs ja pots marxar de casa. I ho vaig fer"*. Els primers estudis artístics els realitza a l'Escola d'Arts i Oficis del Clot, a Barcelona (1937). La seva primera exposició individual té lloc a Figueres, a Can Fortunet, l'any 1946. Durant la seva estada a Figueres, es posa en contacte amb diverses personalitats de la vida cultural i artística de la capital empordanesa. En aquest moment inicia la seva tan especial relació amb l'Empordà i concretament amb Llançà.

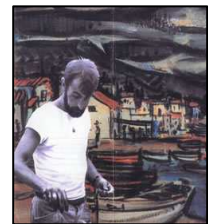
L'any 1951 es presenta individualment a Barcelona per primera vegada, també el 1951 fa la seva primera exposició a Madrid, i seguidament estableix tallers a Montblanc, Tarragona i Llançà. A Llançà funda l'Escola d'Arts i Oficis, com ja havia fet al Campo de Criptana, a la Manxa. Dues poblacions, Llançà i Campo de Criptana, que gràcies a Josep Martínez Lozano i la seva pintura, durant els anys '70, mantindran grans relacions d'intercanvi cultural i agermanament. La seva relació amb Llançà cada cop serà més important per a la seva vida, i cada vegada es produirà una relació més estreta. Un altre ciutat important serà Terrassa, on creixerà durant els anys 60, i des de llavors alterna la seva residència a Terrassa i a Llançà (acostuma a passar mitja setmana terra endins i mitja a la vora de la mar), i amb els seus viatges a França, Bèlgica, Romania, Portugal, Gran Bretanya, Itàlia, Malàisia, Guatemala...ja que Martínez Lozano és un pintor molt viatger.

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà
“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

La relació de Llançà i el pintor és tan intensa que al 1988 hi estableix la Fundació que porta el seu nom, i un Museu de l'Aquarel·la, dotat amb obres seves i d'altres pintors. És un dels aspectes més importants per al municipi, ja que és l'únic Museu que existeix, des de l'any 1989 es crea a Llançà, el Museu de l'Aquarel·la - Fundació Martínez Lozano on, en un primer moment, el pintor fa una donació de més de 100 obres que provenen de diferents i variats aquarel·listes europeus. En aquest moment, passa a ser l'únic museu d'Europa destinat exclusivament a l'Aquarel·la. El 1991 en Pepe, decideix organitzar i fundar els Simposiums Nacionals d'Aquarel·la que s'han celebrat per tot l'Estat Espanyol (Córdoba, Montblanc, Bilbao, Jaca...). L'any 2001, fa una segona donació de 36 obres al Museu de l'Aquarel·la, amb motiu del nou emplaçament del Museu a les instal·lacions de la Casa de Cultura de Llançà. L'any 1996, a la Plaça del Port, es col·locarà la primera escultura urbana de Llançà, realitzada amb simple material de ferro i pedra, pel mateix Martínez Lozano als anys '60. Actualment, l'escultura segueix situada al mateix indret, molt a prop del Castellar.

Pel que fa als últims anys de la seva vida, el 2004 la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi el nomena Acadèmic per Llançà. Durant aquests anys continua alternant la vida entre les poblacions de Llançà, Montblanc i Terrassa. J. Martínez Lozano mai deixa de crear i investigar la tècnica; és per això que la seva pintura tant a l'oli com a l'aquarel·la no para d'evolucionar de tal manera que les seves últimes obres, realitzades el 2005, sorprenen tant als coneguts com als que no ho són tant. El gener del 2006, l'Ajuntament de Terrassa el nomena fill adoptiu de la ciutat en una cerimònia que, sense saber-ho, serà l'últim acte al qual assistirà, ja que el 7 de Juny del 2006 mor a causa d'una malaltia a la seva casa de Llançà acompanyat per la família. Dos dies més tard és acomiadat pels seus amics a l'església de Sant Vicenç de Llançà.

Un altre personatge important per a la població de Llançà, i relacionat amb el món de la pintura i l'art, és **Josep Malats**. Va néixer a Viladrau, però des de ben petit va viure al municipi, ja que amb sis anys es va traslladar amb la seva família a Llançà. Es considera des d'aleshores, l'entorn natural del qual esdevindrà un referent al llarg de la seva trajectòria pictòrica. Un sentiment, una relació entre Llançà i la seva mar, que seguirà viu fins a l'actualitat.

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà
“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

Pel que fa a l'obra de Malats esdevé indestruable del seu personatge, de la seva manera d'entendre i viure la vida, amb una constant reflexió del fet pictòric. Les seves aptituds artístiques l'empenyen a realitzar els seus estudis de Belles Arts a l'Escola de Sant Jordi de Barcelona. En els seus inicis la seva obra té uns trets marcadament expressionistes. Són moments per Malats de recerca, de qüestionar-se, de rebel·lia, que l'insta a passar a mitjans dels anys seixanta una llarga temporada a París, vivint de la seva activitat de pintor de caricatures pels carrers de la capital francesa.

Al llarg d'aquests anys seixanta realitza diverses exposicions individuals i col·lectives entre Barcelona, Eivissa, Figueres i Frankfurt. Quan retorna de París s'instal·la de nou a Barcelona on inicia paral·lelament al seu treball artístic, altres activitats professionals, però Malats no perd mai el contacte amb la pintura i l'Empordà que esdevé per ell una font inesgotable de creació. Entre el 1970 i 1975 la seva obra canvia absolutament i s'endinsa en un Surrealisme conscient que esdevé una eina punyent de crítica social. Aquests són anys d'una producció molt més lenta i més minsa fins que el 1985 Malats decideix abandonar Barcelona i totes les seves altres activitats professionals per dedicar-se exclusivament a la pintura des del seu Empordà, especialment des de Llançà. Podríem dir que en aquest moment el pintor trenca amb tot el seu passat i inicia un nou camí, tan artístic com vital; els colors grisos i foscos de la gran ciutat queden enrera i emergeixen uns pigments clars, vius, per aquesta llum del cel i el mar empordanès, fins a dies d'avui que encara el trobem pels carrers de la Vila o prop del Mar.

En un altre camp artístic, la literatura, trobem el personatge **Pere Calders**. Una persona, que no ha nascut ni viscut tant estretament la relació amb Llançà com Josep Martínez Lozano o J. Malats, però sí ha deixat marca al municipi. Al final del Passeig Marítim, on realitzava llargues passejades actualment s'hi reflexa un monument a la seva persona, on resten part de les seves cendres, i una placa commemorativa per la seva brillant trajectòria com a escriptor. A més, la Biblioteca municipal de Llançà rep el seu nom “Biblioteca Pere Calders”. Pere Calders i Rossinyol, va néixer a Barcelona l'any 1912, i va morir l'any 1994, fou considerat un dels millors escriptors de la literatura catalana.

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà ***“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”***

Va ser Llicenciat en Belles Arts, i molt aviat va començar a col·laborar amb revistes, i diaris de l'època. Amb l'edat de 24 anys, va estrenar-se amb l'obra de contes “*El primer arlequí*” i la novel·la “*La gloria del doctor Larén*”. Un cop iniciada la Guerra Civil va haver d'exiliar-se a Mèxic, on treballava juntament amb altres intel·lectuals catalans. L'any 1962, serà l'any de retorn a Catalunya, concretament a Barcelona, on s'instal·laria i més endavant realitzaria les primeres vacances d'estiu al municipi de Llançà.

Pel que fa a les seves obres i el seu reconeixement masiu, es va produir amb l'obra “*Antaviana*” (basada en contes), altres obres com “*Cròniques de la veritat oculta*” (1955), “*a les tres de la matinada*” (1959), “*L'ombra de l'atzavara*” (1964), “*Invasió subtil i altres contes*” (1978) i “*Aquí descansa Nevares*” (1980), són alguns dels treballs que va realitzar Pere Calders. Va rebre el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes (1986) i poc abans de morir és distingit amb el Premi Nacional de Periodisme (1993). Alhora que també va ser membre i Soci d'Honor de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana.

La relació que mantenia Pere Calders amb Llançà, fou normalment durant les èpoques d'estiu i de vacances per a la família. Era l'indret de repòs i de tranquil·litat per a ell, i d'unió amb els més petits de la família, ja que durant les temporades d'estiu també pujaven fins a Llançà les seves netes i nets, on vivien entre tots. Realitzaven llargues sortides amb barca mar endins amb la família, passejades vorejant la costa i cales del municipi, on segurament foren espais d'harmonia i lligam entre Pere Calders i Llançà. Actualment al final del Passeig Marítim es pot observar en el seu honor, un mausoleu de ciment armat i vitralls, amb una placa commemorativa, on reposen les restes de l'escriptor Pere Calders. L'autor del Monòlit a Pere Calders va ser Domènec Fita, l'any 1995.

Per últim, un personatge molt conegut en el món de la música en català, **Carles Sabater** Hernández. Se'l considera fill adoptiu de Llançà, tot i que va néixer l'any 1962 a Barcelona. Des de ben petit pujava a la població durant els cap de setmana, i passava els 3 mesos d'estiu amb els avis materns a Llançà, per aquest motiu des dels seus inicis com artista va existir una complicitat especial entre Carles Sabater i la gent de Llançà.

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà
“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

Pel que fa a la seva formació va ser realitzada a Barcelona, i quan va finalitzar COU va decidir fer-se actor. Algunes de les obres que va realitzar; Gente bien, Romeu i Julieta (1983), Cyrano de Bergerac (1985) L'auca del senyor Esteve (1985), Ormetà (1987), etc. Tot i la seva bona trajectòria com actor, Carles Sabater fou molt més conegut com a cantant del grup de Rock *Sau*.

Grup format l'any 1986, amb el seu amic i guitarrista Pep Sala. Un grup que passarà a la història del Rock en català, amb una trajectòria envejable fins l'arribada de la seva mort. Fou un dels grups més emblemàtics dels anys '90, coneguts amb el segell de Rock Català que es vivia a l'època. La seva mort va arribar després d'un concert a Vilafranca del Penedès, el 13 de febrer de l'any 1999.

Durant la seva vida, la seva relació amb Llançà havia estat molt estreta, sobretot pel que significava ser un poble on tenia la família i el mar, dos dels elements més

importants per la seva vida. Durant la seva infantesa i adolescència, passava les temporades d'estiu a la vila, on encara actualment la família; pares i germà, continuen vivint a la mateixa llar on de petit jugava Carles Sabater. Al mar de Llançà, és on descansen part de les cendres de Carles Sabater, lloc important per a la seva vida, i on el 18 de febrer de 1999 van ser llençades per a descansar en pau. Llançà, el 13 de febrer del 2000, coincidint amb el primer aniversari de la seva mort, va inaugurar la Plaça de Carles Sabater, situada a la zona coneguda com Sant Carles. S'aixecà un monòlit de pedra dedicat a Carles Sabater, el qual l'ex-alcalde Josep Maria Salvatella, va voler deixar esment de; “La mort és injusta, però el teu record sempre serà perdurable a Llançà”.

ESTRATÈGIES A DUR A TERME

El tipus de Ruta que es planteja per dur a terme, és una Ruta atractiva, variada pel que fa al tipus de Patrimoni, i enriquidora, pel coneixement que es pot adquirir. Les possibilitats de ruta que presenta l'Ajuntament de Llançà actualment són molt diverses, però totes elles són destinades a itineraris exteriors al municipi, i mirant força d'esquenes a la part marítima. Tot i així, són rutes que considero positives i cal mantenir, www.llançà.net però alhora no s'han d'oblidar les potencialitats que existeixen dins el propi municipi, i és aquí on entra la idea d'aquest projecte. El tipus de ruta que es vol realitzar, és senzilla, diferent, enriquidora i com he dit abans, atractiva. La idea que es vol aconseguir és que el visitant, pugui conèixer de manera ràpida i coherent, el que ha estat i és, actualment el municipi de Llançà.

Per aconseguir els propòsits, simplement cal una estratègia d'actuació correcte, coherent i ordenada, és a dir, evitar visites a indrets molt llunyans o indrets insignificants. Per aconseguir una autèntica ruta, ha calgut una tria i selecció d'elements patrimonials significatius, i l'esforç ha estat encaminat per intentar realitzar el millor itinerari possible dins les oportunitats que presenta el municipi. L'idea bàsica és aconseguir una línia d'elements, si pot ésser amb relació entre ells, per poder explicar una història contínua durant la seva visita. En diversos casos, una relació entre elements no és possible, ja que l'element patrimonial que s'està veient, és d'una altra època i sense cap mena de relació amb l'anterior. Tot i així, s'ha d'intentar treballar per una línia estratègica coherent, i enfocar-ho de la millor manera possible. També cal esmentar, que es pot aprofitar la situació com una oportunitat, ja que així podem evitar caure en la monotonia, i podem anar cridant l'atenció del visitant constantment.

L'itinerari “*Llançà Un passeig pel temps descobrint el Patrimoni*” comença en un espai privilegiat; al centre de l'antiga vila llançanenca, on actualment s'ha ampliat la plaça, i gaudeix de molta més tranquil·litat. És un perfecte indret per iniciar l'itinerari, ja que alhora es troba molt proper a un pàrking públic on el visitant podrà estacionar el seu vehicle, en cas que en disposi. I on durant l'espera podrà familiaritzar-se amb diferents elements patrimonials molt característics i importants, que es troben a la mateixa Plaça de Llançà com; la Torre Romànica, l'Església, o el Museu de l'Aquarel·la.

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà ***“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”***

La possibilitat de realitzar múltiples rutes, comporta la possibilitat d’haver múltiples llocs de sortida, tot i això, la idea principal d’aquest Projecte és marcar un sol indret de sortida. Aquest indret de sortida, com s’ha esmentat anteriorment, és davant del Museu de l’Aquarel·la, al costat de la Plaça Major. L’idea inicial, és que el propi visitant, pugui escollir lliurement el tipus de ruta que vol realitzar, és a dir, oferir al visitant la possibilitat bàsicament d’informar-se correctament per poder escollir raonablement quin patrimoni està interessat en conèixer. L’usuari, el participant, sap millor que ningú del temps que disposa, de l’interès que té, i per tant, és qui millor pot escollir l’itinerari a realitzar. Des d’aquest Projecte, no es planteja un sol itinerari, una sola proposta única de ruta, sinó que es planteja la idea d’una Ruta bàsica i senzilla, d’una hora i quinze minuts, on s’englobaria els elements patrimonials més significatius del municipi (situats a la vila). La proposta de *“Itinerari cultural i natural de Llançà”* alhora també ofereix la possibilitat de realitzar la mateixa ruta de manera més àmplia fins arribar al Port, veient el creixement que va patir Llançà degut a la importància de la pesca al municipi, amb una durada de dues hores aproximadament. Alhora, també existeix la possibilitat de realitzar la ruta de manera més àmplia encara, observant l’últim gran creixement del municipi dels anys ’70 i ’80, on es coneixerà el patrimoni arquitectònic i natural que s’amaga en aquella zona. Elements com el monument a Pere Calders, a Josep Palau i Fabré, el Tamariu de Grifeu, Bunquers de la costa, etc. on de manera arriscada i innovadora pel municipi, es vol oferir la possibilitat de realitzar aquest tipus de ruta, també amb BTT o utilitzant un Carrilet. La realització dels tres tipus de recorreguts, són l’essència per al coneixement de la història de Llançà, amb prop de tres hores aproximadament, es pot dir que el visitant, es fa una idea real, del que és i ha estat el municipi de Llançà.

El recorregut de la proposta de Ruta, comença realitzant una petita visita a presenciar les restes que queden de la muralla (fitxa 1), on també es podrà gaudir simultàniament d’un impressionant mural que hi trobem just a sota, realitzat per Rafel Borràs. Mural realitzat pel pintor escultor llançanenc, R. Borràs on s’observa; una dona nua, realitzat en dos/tres colors. El camí fins les restes de muralla, seria per Parking Rafel Estela, fins arribar on hi ha la façana de l’edifici que es troba al costat de la plaça major. Un cop presenciada, l’única resta de muralla que queda en peus, amb l’explicació corresponent, es fa el recorregut fins el centre de la Plaça, on es passa pel carrer Rafel Estela, el qual el seu paviment té un encant particular.

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà
“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

Un cop situats al centre de la plaça, i vistes les restes de muralla, ens endinsarem pels carrerons més estrets i antics de la vila llançanenca, es posa en marxa el desenvolupament de l'itinerari bàsic o senzill, el qual té una durada propera a una hora i quinze minuts, on es realitzaran les visites més elementals del Patrimoni de la vila del Municipi. Recorregut passant pel C/ Dins la vila, que és un carrer peatonal, força estret i dels més antics de la vila, molt atractiu i acollidor, on trobem la Torre de L'Homenatge (fitxa 2), unida a la nova església, continuant pel mateix carrer molt a prop s'hi troba l'Arc Medieval, del qual no s'ha pogut trobar molta informació. Després de continuar pel C/ de dins la vila, passem al C/ de muralla, que com el seu propi nom indica, era on albergava l'antiga muralla del municipi. No queden restes de tal muralla, però el carrer ens dona una mostra de per on passava i recorria la primera muralla que es va construir a l'antic municipi llançanenc. En relació amb el primer element observat, continuarem l'explicació i ens disposarem a conèixer les diferents torres de defensa que estaven situades, en aquest mateix carrer, (carrer des d'on també s'observa perfectament els merlets de l'antic Castell-Palau de l'Abat), i a continuar circulant fins arribar al molí de vent (fitxa 3). Element patrimonial construït a les afores de Llançà a principis del segle XVII, però que ben aviat va passar a ser una torre de defensa més dins la geografia del territori. Així doncs, tot i ser inicialment construït com a molí de vent, la plaça on es troba situat l'edifici rep el nom de Plaça de la Torre. Per arribar-hi cal recorre el c/ Unió, c/ de Afora i ja ens situem al C/ de la Torre, on actualment hi ha també una plaça que s'utilitza com a pàrking pels veïns de la zona. Actualment, és de propietat particular, per tant, només es pot observar per la part exterior, tot i que, l'encant del molí de vent, no és només per l'edifici, sinó també per les espectaculars vistes que es poden gaudir.

Un cop vist l'element, baixem direcció el Palau de l'Abat, que es troba molt a prop de l'església nova, baixem pel C/ Florida Blanca, fins arribar a C/ Major, és el carrer que porta fins la Plaça Major. Continuant per aquest carrer, passem al c/ l'església, on arribarem fins l'edifici anomenat Palau de l'Abat o Casa de l'Abat (fitxa 4). Sense adonar-nos s'haurà vorejat tot el voltant de l'església, i un cop situats al c/de l'església, es visitarà el Palau de l'Abat, s'explicarà també la descripció de les diferents llegendes que trobem al voltant de l'habitatge. La visita en aquest cas, serà de manera exterior, ja que l'habitatge actualment és particular, i no és possible entrar a conèixer els racons amagats de l'interior.

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà
“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

La visita interior a l'església (fitxa 5), al contrari que el palau de l'abat, si podrà ser possible sempre que es trobi en horari d'obertura. Cal esmentar, que és un dels elements més impressionants en quant a dimensions es refereix, en comparació a la resta d'elements patrimonials. Un cop realitzat el recorregut fins l'església, ens trobem a l'equador de l'itinerari. La sortida de l'església serà per les increïbles escales, i es gaudirà de les vistes de tota la plaça major.

Un cop situats a la Plaça Major, passarem primer a observar un dels antics símbols majestuosos de l'arbre de la plaça, l'indret on generacions i generacions de llançanencs van asseure's alguna vegada, el cercol de pedra (fitxa 6). On observarem les grans pedres i l'escut de la vila esculpit amb la data de *setembre de 1684*, que avui encara es conserva al cantó de la gran escalinata que dona accés a l'església parroquial. El cercol de pedra, és un element arquitectònic singular i de gran valor per tots els habitants del municipi, fou retirat de la seva funció inicial a principis del 2000, per motius de conservació del propi element. Fou una peça arquitectònica característica de l'Arbre de la Plaça durant més de tres segles, i es podria dir que continua lligat sentimentalment amb l'arbre de la llibertat, ja que només es troba a una vintena de metres, del seu lloc original.

Després d'haver conegut el sòcol de pedra, es passarà veritablement a conèixer l'autèntic *“Arbre de la Llibertat”*. Arbre que rep aquest propi nom pel simbolisme que s'atribueix a la plantació d'arbres representant els conceptes de la llibertat dels homes i de les societats, difosos a partir de la Revolució francesa de 1789. De tota manera, cal esmentar, que el motiu pel qual fou plantat possiblement fou força diferent del citat, ja que la data del sòcol de pedra marca 1684, per tant no era moment en el qual aquest tipus d'ideals fossin generalitzats encara. Provablement fou plantat al centre de la plaça per tal de reunir als veïns al seu entorn i dotar la Plaça Major de la seva finalitat essencial, que és la de ser el centre neuràlgic i social de totes les poblacions. La seva ombra continua protegint d'una sola tacada gairebé tot el centre de la Plaça Major, ha estat i serà un element transcendental i característic pels llançanencs. El seu reconeixement “institucional” li arribà l'any 1987, ja que fou declarat Arbre Monumental per la Generalitat de Catalunya (fitxa 7).

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà ***“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”***

Situats de nou al centre de la Plaça, i relacionant el lligam que existeix amb la denominació de “l’arbre de la Llibertat” i el que hom representa, passem a conèixer i a explicar la falta de llibertat que va existir durant la Guerra Civil Espanyola de 1936-1939, a Llançà. Temps que arreu de Catalunya i la resta de l’Estat, va significar la pèrdua de llibertats. En aquest cas, observarem la relació que va existir entre aquests fets històrics i la població, ja que a una desena de metres de l’arbre de la Plaça, trobem un dels Refugis (fitxa 8) que existien per a la població de Llançà. Es troba situat ben ve a sota l’església, i serà el següent element que es coneixerà. Cal esmentar, que per poder entrar al seu interior més profund, és important saber que caldria una persona responsable per obrir i ensenyar el Refugi, ja que actualment si no és per cas de visites es manté sempre tancat. Tot i ser una entrada limitada en l’espai, es pot realitzar fàcilment en grups de 5 o 10 persones desfilant en línia recta. El mateix succeeix amb el nombre de persones que també un cop veuen el Refugi, poden enlairar-se fins a dalt de la Torre Romànica (fitxa 9). En aquest cas, la Torre Romànica sí es troba oberta durant el dia (en temporada d’estiu), per tant existeix la possibilitat que pugi a conèixer les vistes que s’ofereixen des de la part més alta de la torre. Més amunt de la Torre. Esmentar que és un dels elements arquitectònics més significatius i emblemàtics del municipi, present durant gran part de la història de Llançà. Si les visites es realitzessin fora la temporada d’estiu i depenent quines hores, caldria un responsable per obrir i ensenyar la Torre, igual que passava amb el Refugi, ja que són espais arquitectònics rellevants de la vila, i es troben tancats per evitar que siguin malmesos. Doncs, la Torre Romànica és l’últim element a visitar de la ruta proposada, i on s’explicaria les diverses funcions que ha realitzat durant la seva llarga història al terme de Llançà.

L’opció de finalitzar aquest primer recorregut, al cantó del centre de la Plaça Major, dóna la possibilitat i l’oportunitat al visitant de conèixer el Museu de l’Aquarel·la *Fundació Martínez Lozano*. Museu, el qual només es troba a una desena de metres de la pròpia Torre Romànica. Per tant, si la intenció del visitant és deixar de banda la continuació de la Ruta, és una bona oportunitat per entrar a conèixer un dels personatges més rellevants en el món de l’art de Llançà. Considero que cal aprofitar aquest fet, i oferir la possibilitat de visualitzar les grans obres de Josep Martínez Lozano, un espai dedicat exclusivament a un dels millors pintors dins el món de l’Aquarel·la.

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà ***“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”***

Un cop vista la part més antiga del municipi, cal conèixer que es plantegen diversos recorreguts més. La idea de no voler estancar-se en cap indret del municipi, i de poder mostrar l'evolució i el creixement que va patir la població, és la idea que es fa present durant la següent proposta de Ruta. Per aquest motiu un cop arribats a la Plaça Major, cal continuar l'itinerari direcció el Port de Llançà, zona de gran importància econòmica de bona part dels llançanencs als segles XIX i XX.

El mateix indret on es va iniciar l'itinerari, serà el mateix on finalitzarà, per aquesta raó és des d'on continuarà l'extensió de la ruta fins arribar al Port. Aquesta proposta de Ruta, és d'una durada aproximada d'una hora i 15 minuts, ja que sí es té la intenció de realitzar aquest itinerari, es suprimeix la visita al molí de vent (fitxa 3) que es troba situat a les afores de la Plaça Major. La Ruta *“Itinerari cultural i natural de Llançà”* sorgeix un aspecte innovador no utilitzat fins ara al municipi; el *carrilet*. El carrilet, és un transport col·lectiu, on poden pujar-hi el nombre de persones que es cregués coherent i oportú, per a continuar la ruta fins el Port. Considero, que la possibilitat de realitzar part del recorregut amb un tipus de transport com aquest, és enriquidor i positiu (especialment per persones amb mobilitat reduïda) ja que ofereix la possibilitat de traslladar fàcilment un grup de persones d'un espai a un altre, pràcticament amb 5 min, fet que sense el carrilet s'hauria de realitzar en un temps aproximat de 15 min. Són aspectes a tenir en compte, i que des del Projecte es plantegen com a possibles per a realitzar en un futur, especialment destinat a la temporada d'estiu.

Pel que fa al recorregut de l'itinerari, transcorrerà des del Pàrking Rafel Estela, per l'Avinguda Europa passant per davant de l'Ajuntament de Llançà, fins arribar a la Capella del Port (fitxa 10), passant per l'Avinguda Pau Casals. Un cop s'ha arribat a la Capella (s'estacionaria el Carrilet a la zona d'aparcament municipal). Serà moment de conèixer les diferents parts que ofereix l'entorn marítim i la història del Port de Llançà. L'arribada fins al mar, serà passant pel c/ Palandriu, concretament a la meitat del Passeig Marítim, s'anirà direcció el Port, i des d'allà es passarà al c/Castellar on es troben situades les cases més velles dels pescadors (fitxa 11). Des d'allà és passejarà observant la composició d'aquestes cases, i explicant la importància que va tenir el món de la pesca per al creixement econòmic de la població del municipi. Es continuarà per aquest carrer, fins a observar un dels elements naturals més bonics del Port de Llançà, l'illot del Castellar (fitxa 12).

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà ***“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”***

Un cop situats entre el Port Marítim i el Castellar, es disposarà a pujar fins a dalt de l'antic illot, zona que es troba habilitada per a visitants, i per a tothom que vulgui pujar-hi. És un espai, visualment fantàstic, on s'observa tota la costa del terme de Llançà, tant de la zona nord (direcció Cap Ras), com de la part Sud (direcció Port de la Selva). És una zona privilegiada, i on es dóna la possibilitat de finalitzar *“l'itinerari cultural i natural de Llançà”* de la segona fase.

Finalitzar la segona fase en aquest espai tant simbòlic, no és casualitat. Ja que, un cop has visitat el Castellar, es dóna la gran possibilitat de realitzar l'àpat en un dels Restaurants que ofereix el Passeig Marítim de Llançà. És una zona on es troben els millors Restaurants del Municipi, on també hi ha varietat de preus tenint en compte les possibilitats econòmiques de cadascú, per tant, és pot realitzar una fantàstica jornada matinal o de tarda per realitzar la visita, i acabar-la amb un bon dinar o sopar, on es pot gaudir dels típics plats marítics de Llançà.

Tot i així, encara s'ofereix una tercera fase de *l'itinerari cultural i natural de Llançà*”, on es descobreixen els racons més amagats de la costa del municipi. En aquest cas, d'igual manera que l'anterior ruta, es pot plantejar l'idea de circular amb el *Carrilet*, sinó és així, s'hauria d'aconsejar el recorregut per a persones sense problemes de mobilitat. La tercera fase de la ruta amb el carrilet aproximadament es faria amb una durada d'una hora i quinze minuts, sense el carrilet evidentment augmentaria el temps, però alhora es podria gaudir molt més del paisatge natural que ofereix la zona. En aquest cas, el temps estimat de l'itinerari complert, des de la sortida de la plaça major, fins al Castellar, passant per Cap Ras, fins altre cop arribar a Passeig Marítim on es donaria per finalitzat les tres fases de l'itinerari cultural i natural, és compliria un temps d'unes dues hores aproximadament. Cal esmentar, que aquesta proposta de ruta, també contempla la possibilitat, de realitzar-se amb BTT. Introduint en aquest cas, un nou element fins ara no treballat en el municipi de Llançà. És interessant, plantejar la possibilitat de poder realitzar, la tercera fase de *“l'itinerari cultural natural de Llançà”* amb bicicleta, ja que hi ha realment la possibilitat natural, de vies de comunicació per realitzar-se. Per aquesta raó, és vol intentar aconseguir, que existeixi la possibilitat real, d'oferir al visitant, una bicicleta en condicions, per a poder realitzar aquesta passejada pels racons, indubtablement, més màgics i bonics de la costa del municipi. Són aspectes, tant el carrilet, com la bicicleta, com realitzar-se a peu, que haurien de poder oferir-se, i

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà
“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

el visitant escollir quina forma de transport vol utilitzar. Considero, que és enriquidor i positiu, per a la persona que realitza la ruta, pugui variar la forma de desplaçar-se. Ja que, les tres hores caminant, poden ser esgotadores per segons quin tipus de persones, per tant, oferir altres serveis com el carrilet, o bicicleta, poden ajudar a fer més diversa la ruta, i a fer-la encara més entretinguda.

Els elements que es visitaran en aquest cas, es troben situats a l'última zona de creixement que ha patit Llançà. Creixement desenvolupat sobretot a partir dels anys '70, quan bàsicament es van construir les segones residències, i el municipi es va convertir en un municipi turístic. Pels habitants de Llançà sempre ha estat un territori important, sobretot en època estival, per les platges que ofereix. La tercera fase de l'itinerari en primer lloc es desenvolupa seguint tres monuments de personatges importants en el món de la cultura al poble de Llançà. Són personatges, amb una relació estreta i un lligam important amb el poble, especialment amb la seva mar i tot el que representa.

Un cop s'ha baixat del Castellar, ens trobem de nou situats al passeig marítim, i des d'allà es circularà direcció nord, fins al final d'aquest. On es troba el monument a Pere Calders (fitxa 13), situat des de 1994, any de la seva mort. Del passeig marítim, passarem a l'Avinguda de Mestral, on continuarem una desena de metres fins passar al c/de Barcelona, i c/Sant Carles, carrers que van contínuament vorejant arran de costa. Des d'on s'ofereixen unes vistes espectaculars de tot el Port i la platja de Llançà. Un cop finalitzat el c/ Sant Carles, s'agafa el c/de Pallars, i s'arribarà a la Plaça Carles Sabater (fitxa 14). Ens trobem amb un dels últims monuments col·locats al Port de Llançà, ja que la plaça va passar a rebre el seu nom a partir de l'any 2000, i cada 13 de febrer es fa un acte en record a la seva persona.

L'itinerari continuarà el camí vorejant la costa, passant per c/ de Pallars, c/ de l'Argilera, i agafant camí de ronda fins a la platja de Grifeu. Un camí de ronda que ha estat rehabilitat en els últims anys, que ofereix unes garanties òptimes de circulació a peu, o amb bicicleta fins arribar al Passeig Marítim de la platja de Grifeu. Passeig Marítim que rep el nom de Josep Palau i Fabre, un personatge rellevant vinculat al món de la literatura. A la meitat del Passeig Marítim trobem un monument a la seva persona (fitxa 15), i un poema dedicat a Grifeu. A prop del Passeig Marítim, al centre de la Platja, es troba el “Tamariu de Grifeu” (fitxa 16).

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà
“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

Arbre situat en un indret molt peculiar, al centre de la platja, envoltat de tota la sorra groguenca que ofereix la platja de Grifeu. Un arbre, que tot i la seva presència física al llarg dels anys al costat de tots els banyistes de la zona, és un total desconegut en quant a la seva història es refereix. Un cop vistos, els elements de Grifeu, s’anirà direcció Cap Ras pel mateix camí de ronda. Cap Ras, és una zona de gran importància natural pel terme de la costa de Llançà, ja que és un dels únics territoris verges que queden al municipi. És un indret ple d’història desconeguda per a molts, un espai natural privilegiat, i alhora, que amaga racons sinistres en la seva història. Durant molts segles, va albergar “les forques de Cap Ras”, situades estratègicament en aquesta zona, perquè des de la mar es poguessin veure només arribar a Llançà. Cal esmentar, que a part del seu encant natural, amb unes espectaculars cales i platgetes, també s’amaguen entre les roques més properes a mar, uns quants búnkers construïts a l’època franquista. Uns búnkers que visitarem per la part exterior (fitxa 17), ja que actualment el seu estat es troba en molt males condicions. Des del seu interior s’observa tota la badia de Llançà, des de Grifeu fins el Castellar, unes vistes espectaculars i de gran riquesa. Des del Cap de Ras, es farà la tornada direcció Passeig Marítim del Port de Llançà, passant pel mateix recorregut que anteriorment, amb la variació que s’ensenyarà un cop arribats a Sant Carles, concretament al c/ de l’Argilera, es passarà a veure dos búnkers de costa (fitxa 18), construïts després de la Guerra Civil Espanyola, pel franquisme. En aquest cas, l’espectacularitat dels búnkers són clarament per la seva situació geogràfica, ja que es troben situats arran de mar, construïts amb pedra i sorra, entre les roques. On s’aprofitarà per explicar, la relació estreta que existeix entre el terme de Llançà, i els búnkers, ja que existeixen prop d’una vintena de búnkers repartits per tot el terme municipal. Al propi Castellar, trobem la construcció dins les roques d’un búnker, però cal esmentar que els més espectaculars per grandària i vistes, són els de Cap de Ras i Sant Carles, búnkers que des d’aquest Projecte es manifesta la importància de desbrossar i netejar el seu exterior i interior, per a poder ser visitats i coneguts.

Després de veure i conèixer, els búnkers que també s’amaguen entre la costa de Llançà, el recorregut continuaria fins arribar al Passeig Marítim del Port. Indret on es donaria per finalitzat completament “*El Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural de Llançà*”. Un itinerari molt complet on s’observa de primera mà, el creixement real que ha patit el municipi al llarg del temps, i on visualitzant part del patrimoni es pot descobrir i conèixer la seva història.

ITINERARI MAPA:

Aquesta és la posada en escena de l'itinerari plantejat. Cal recordar que aquest itinerari per la població de Llançà, és evidentment una proposta personal i per aquest motiu la selecció dels elements és limitada i selectiva, un és conscient que s'exclouen elements que en una ruta més extensa i detallada es podrien tenir en compte, però en aquest cas són incompatibles amb la proposta d'aquest itinerari. Cal ser conscients, que el municipi ja ofereix diverses propostes del patrimoni situat a les afores, i cal no oblidar que aquest itinerari bàsicament vol ser “simple i general” alhora, vol realitzar una radiografia de l'esquelet del que ha estat i és el municipi, i que d'aquesta manera es pugui entendre l'evolució que ha patit Llançà al llarg del temps. Per això l'itinerari plantejat es proposa en tres etapes, tres aspectes que cal conèixer si es vol descobrir veritablement l'evolució de Llançà; la fase 1, és on s'inicia la història del municipi i on s'observa les restes del patrimoni arquitectònic més antic. La fase 2, mentre es passeja direcció el mar, és on s'observa l'ampliació i creixement que va realitzar el municipi a finals de segle XIX, i inicis del XX. Per finalitzar l'itinerari, es completa amb la fase 3, un recorregut on simultàniament s'observa el creixement que ha patit Llançà pel turisme de finals de segle XX, i el gran paisatge natural que gaudeix aquesta zona. Són doncs, tres parts geogràfiques del terme de Llançà, que s'uneixen en un sol territori pel creixent que s'ha viscut al llarg del temps.

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural de Llançà

“Llançà. Un passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

I : La primera fase de l'itinerari, tracta els inicis i la formació del Poble, el que actualment és coneix com la vila de Llançà. Es passejarà per l'herència dels racons amb més història del municipi.

II: La segona fase, resseguirà el creixement que van realitzar els llançanencs direcció cap a mar. Serà moment de conèixer la relació privilegiada que ha existit entre Llançà i el mar.

III : La tercera fase, continuarà vorejant la costa llançanenca, observant una fusió entre el paisatge natural i arquitectònic. Moment on es coneixerà l'últim creixement urbà del municipi de Llançà.

DIFUSIÓ

El tema de la difusió és un aspecte de gran importància, i cal tenir-ho molt present ja que ens ajudarà a la consolidació i reconeixement d'aquest itinerari. I és que no tindria sentit tot el treball desenvolupat fins ara, si no es fes amb la finalitat de donar-ho a conèixer i posar-ho a l'abast dels visitants. Per aquesta raó cal donar molta rellevància a tots els mecanismes de difusió, així evitar caure en l'oblit i no aconseguir cap dels objectius marcats en un inici.

Per aconseguir tot el proposat en aquest projecte, en primer lloc cal tenir present l'elaboració d'una petita guia, tríptic per a difondre la ruta. En segon lloc, caldria que el títol de la Ruta sortís anunciat en portals d'Internet, com la pàgina web de l'Ajuntament de Llançà, o en pàgines semblants en l'apartat d'oci, cultura i turisme. Sent agoserats, també pensariem la construcció d'un *link*, on s'arribaria des de la pàgina de l'Ajuntament, on es trobaria tota la informació necessària sobre la ruta: informació com executar la ruta, quan, des d'on... i informació dels elements arquitectònics i naturals els quals es poden visitar. Com a proposta innovadora, des del Projecte es convida a la possibilitat de realitzar l'itinerari durant unes hores preestablertes, unes hores fixades durant les quals es realitzaria el circuit amb un guia, i s'utilitzaria “el Carrilet”. Durant la temporada d'estiu, està pensada la seva sortida a les 10:00 hores del matí, i a les 19:00 de la tarda. La decisió de realitzar les visites durant aquestes hores, no és casual, ja que es té en compte la possibilitat d'oferir al visitant finalitzar l'itinerari amb un àpat, tot just acabi la ruta. Cal remarcar que existeix una distinció clara pel que fa als horaris, si ens fixem en la temporada d'estiu o d'hivern, ja que durant la temporada d'estiu la demanda és molt més elevada, i per tant el servei s'oferirà amb més regularitat. Pel que fa a l'hivern, simplement es realitzarà la visita durant els caps de setmana, bàsicament els dissabtes a 10:00 del matí. En aquest cas, tant en temporada d'estiu com d'hivern, s'oferirà la mateixa opció de finalitzar la ruta, realitzant un àpat algun dels Restaurants situats al Passeig Marítim de Llançà.

En definitiva, per aconseguir una divulgació important de l'itinerari, cal tenir presents les diverses propostes de difusió esmentades, i treballar veritablement per aconseguir la concretació física de tots els aspectes, ja sigui amb molts recursos o pocs recursos.

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà
“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

Un altre punt de la difusió amb gran importància és la *senyalització*. Aquest aspecte es tractarà amb molta serietat, ja que es pot dir que és la plasmació física de tot el treballat fins ara. Caldrà una informació adient i correcte, coherent i entenedora, colors i contrastos en una mateixa direcció, evitar sens dubte una mala interpretació de l'element. Per tant, un cop completada tota la recerca i del desenvolupament de la Ruta, és totalment necessari enfocar les direccions envers el tipus de senyalització que es vol oferir. En aquest cas, cal ser conscients de les limitacions que ofereix un municipi com Llançà, és a dir, limitacions de tipus de personal i econòmiques. Tot i això, s'ha de treballar per aconseguir les millors prestacions per oferir una bona i correcta senyalització, per oferir uns bons tríptics informatius, per oferir una bona guia del poble, i en definitiva una bona informació sobre *El Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural de Llançà*.

Pel que fa al tema específic de la senyalització, s'emmarcarà en dos tipus de senyals; informatives i direccionals. Les informatives es col·locaran a prop de cada element, i les direccionals serviran per a seguir el recorregut marcat. Per cada fase del recorregut, hi haurà un plafó informatiu amb les mateixes característiques;

- Les dimensions seran d'un metre d'alçada, per 1'50m d'amplada.
- Es trobarà el mapa global de la ruta, i l'esquema corresponent a la fase a la qual es troba, l'idea és ajudar al visitant a situar-se. Ha de cridar l'atenció a l'usuari.
- Breu descripció global de la ruta en els 3 casos, i breu descripció de la fase en concret. Text clar i entenedor, que sigui motivador i engrescador per al lector.
- Descripció molt breu, dels elements més rellevants que s'observaran, amb petita imatge si s'escau.
- S'ha de seduir al visitant, cridar l'atenció durant el recorregut.

Els 3 plafons, seguiran el mateix esquema i les mateixes característiques, a l'hora d'escollir el color de fons i de les lletres, es tindran en compte les suggerències del llibre *“Guía Práctica para la Interpretación del Patrimonio”* de Jorge Morales Miranda.

- Es reservarà espai per a la visualització del títol de la ruta.
- Es reservarà d'igual manera espai, per a logos de la Ruta, Ajuntament, Oficina Turisme... i patrocinadors.
- El material dels plafons ha de ser resistent. Cal tenir en compte la possibilitat d'actes vandàlics, o altres. Ha de ser d'un material, fàcil de netejar o de rehabilitar.

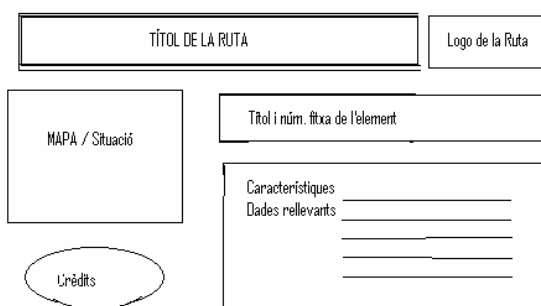
Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà “Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

Pel que fa als senyals direccionals, tots seguiran una mateixa tipologia i d'igual característiques; tant en el seu color, com material, com les seves dimensions. Un bon exemple de senyals són els que trobem a la ciutat de Girona, on segueixen una tipologia homogènia i molt correcte. L'altre tipus de senyals informatives que proposem són al voltant de l'element patrimonial a conèixer. Per tant, prop de 20 plaques seguiran unes mateixes característiques;

- Dimensions a concretar, i es buscarà el punt òptim entre visibilitat del cartell i un grau mínim d'impacte estètic.
- El disseny és molt important, ja que la seva apariència física determinarà l'efectivitat o no de la senyal.
- Material simple. Fàcil de netejar i resistent al clima i als actes vandàlics.
- Títol de la Ruta “Llançà. Un passeig pel temps descobrint el patrimoni”
- Col·locar el mapa de la Ruta, per saber situar l'element patrimonial.
- Nom de l'element patrimonial i el número al qual pertany de la Ruta.
- Breu descripció, on hi figuri la informació més rellevant i les dades necessàries (època, característiques, anècdotes...) utilitzant un llenguatge simple i entenedor.
- En el cas dels monuments: col·locar una fotografia i breu descripció a qui va dedicat.
- Reservar espai pels diversos logos: municipal, d'Oficina Turisme i de la Ruta.

Des d'aquest Projecte, es proposa la col·locació de les senyalitzacions i plaques descriptives de cada element per aconseguir la possibilitat de realitzar l'itinerari de manera independent. Per tant, és important saber la informació que el visitant està interessat en conèixer, i evitar caure en descripcions físiques que el propi visitant ja pot visualitzar per ell mateix, s'ha de treballar per aconseguir que observi i conegui allò que no es veu a simple vista. Tenint en compte que també s'ofereix un tríptic amb informació de l'itinerari, el visitant viatja amb el seu complement perfecte, i d'aquesta manera s'evita que l'usuari pugui tenir risc de pèrdua.

Exemple de senyalització informativa:

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà ***“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”***

Com s’ha esmentat anteriorment, com a complement necessari per l’itinerari es crearà: la proposta de *tríptic (visualitzar proposta annex)*. Serà el mitjà de difusió bàsic, ja que té un cost molt poc elevat, i és de fàcil elaboració. El tríptic, aportarà una informació ràpida al visitant, alhora que també ajudarà a guiar-se i mantenir la situació permanent del recorregut, evitarà clarament poder perdre pel municipi. Bàsicament, ofereix una informació necessària i bàsica, a l’igual que la resta dels elements de difusió explicats fins ara. Les seves característiques seran les següents:

- Tamany foli, fàcil de transportar i de material resistent, ja que pot utilitzar-se varies vegades. Un o dos tipus de lletres, a color, i de fàcil lectura.
- Plegable en 6 cares: 2 exteriors, 1 semi-interior i 3 interiors. Tancat 20 x 10cm.
- A la cara principal, s’observarà el Títol i Mapa esquemàtic global. La portada és el que crearà la primera impressió del tríptic, per tant ha de cridar l’atenció.
- La cara semi-interior; breu descripció general de la Ruta. On es trobi la idea general del Projecte, amb intenció de captar al visitant.
- Les 3 cares interiors, es col·locaran les 3 fases de la Ruta, on es trobarà petit plànol esquemàtic on es marca recorregut de cada fase, i breu descripció de l’etapa a la qual es troba. En l’espai inferior nom dels elements més emblemàtics.

El tríptic, és una part de la difusió molt important, ja que l’elaboració i divulgació no representa un cost molt elevat, el tríptic serà editat en diversos idiomes. Tenint en compte l’afluència de públic que rep el municipi, està clar que Català, Castellà, Francès i Anglès, seran els idiomes representats. Pel que fa al preu del tríptic, està per confirmar, tot i que el més probable és que sigui gratuït. S’oferirà la possibilitat de trobar-lo i adquirir-lo en diversos punts del municipi: tant a l’Oficina de Turisme, Punt d’Informació, Casa de Cultura, Hotels, Restaurants (recordar la idea de finalitzar la Ruta amb un àpat, per tant està pensat rebre col·laboració per part de Restaurants de la zona), establiments comercials, etc.

Per finalitzar, esmentar que el títol de la ruta, anirà en tot moment acompanyat del seu propi logotip. És un element de difusió important, i en un projecte amb aquestes característiques i aquest volum, cal mostrar i projectar exteriorment una imatge, un logo que representi i s’identifiqui amb la ruta proposada. La idea és aconseguir que el logo representi i sintetitzi de forma de gràfica la proposta de ruta.

POSSIBILITATS I PROBLEMÀTIQUES

En primer lloc, recordar que la proposta de Ruta vol oferir un ventall de possibilitats molt flexible, és a dir, oferir unes combinacions de recorregut de tot tipus. Les possibilitats d'executar la proposta de Ruta són reals, i per tant cal treballar seriosament i amb criteris autèntics, en aquest cas es vol evitar caure en paranys com les rutes que ofereix l'Ajuntament, estàtiques i tancades, i vol obrir-se a les voluntats de l'usuari. Les possibilitats que s'ofereixen són diverses, ja que es pot realitzar amb guia i carrilet, o autònomament; realitzant les fases en un mateix dia o en diversos, fer-se amb bicicleta o a peu. En definitiva es donen els instruments per a escollir el tipus de proposta de Ruta que es vulgui fer, una idea innovadora i atractiva que des de l'Ajuntament de Llançà no s'ofereix actualment. Un cop aconseguits tots els passos, cal remarcar que la proposta de Ruta no finalitza, ja que es defensa l'intervenció continuada amb un seguiment i manteniment de l'itinerari. Cal saber, que un cop realitzades totes les propostes de difusió, no pot abandonar-se cap aspecte de la pròpia ruta, ja que podria convertir-se en contraproductiu, cal treballar per mantenir i evitar una degradació dels elements i senyalitzacions. Des de l'apartat de possibilitats i condicions es proposa en primer terme una actuació seriosa amb un programa de neteja. La restauració, rehabilitació o consolidació és moltes vegades una feina imprescindible per garantir que el nostre patrimoni perduri, i en aquest cas és important evitar la degradació accentuada i la desaparició d'elements. El treball de recuperació, no es redueix simplement a l'element arquitectònic, sinó a tots els espais que envolten al monument. Aquestes feines de manteniment i neteja, es realitzarien cada dos mesos o trimestralment, la brigada municipal serien els encarregats d'efectuar aquestes gestions.

Pel que fa a les *possibilitats econòmiques*; esmentar que l'oportunitat de tirar endavant aquest Projecte cultural no són necessàriament lligades a una gran aposta econòmica. Després de poder conèixer la realitat que es dibuixa envers el Patrimoni llançanenc, està clar que no estem parlant d'una inversió econòmica a gran escala. Considero que la possibilitat de desenvolupar realment el *Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural de Llançà*, és molt viable. Cal, això sí, el suport per part de l'Ajuntament de Llançà, Oficina de Turisme, i altres organismes municipals i comarcals, per poder realitzar una tasca favorable per a tothom.

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà
“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

El coneixement del patrimoni i el descobriment d'indrets amb història, ajuden a estimar el territori, ajuden a prendre consciència sobre ell. Per tant, l'actuació en favor de la ruta, és una actuació en favor dels elements arquitectònics i naturals, en definitiva en favor del patrimoni fins ara ignorat. Considero, que iniciatives on la conservació i difusió són fonamentals, no es poden deixar de banda. La garantia per aconseguir una bona execució dels plans establerts, és seguir tots una mateixa direcció, no posar entrebancs i treballar amb voluntat per aconseguir-ho. La viabilitat econòmica és real, ja que els costos no són molt nombrosos, llavors només cal una voluntat per aconseguir-ho. La **proposta econòmica**, costos aproximats i les despeses d'execució:

a) <i>Senyalització</i>	Panells informatius.....	4.000
	- 3 grans i 20 petits	
	Senyals direccionals.....	1.500
b) <i>Tríptic</i>	- Disseny i elaboració.....	3.000
	- 4.000 exemplars.....	500
	- Publicitat i comunicació.....	500
c) <i>Manteniment</i>	- Reparacions i neteja	1000
	- Seguiment.....	500
	Total Bàsic	11.000 Euros
d) <i>Carrilet</i>		5.000 (lloguer)
e) <i>Guia</i>	- (a càrrec d'Ajuntament)	
	Total	16.000 Euros

Observant les diferents dades es pot comprovar com la inversió que s'ha de realitzar és simplement en el seu inici, llavors les despeses són mínimes. Despeses a posteriori, on només s'ha de tenir en compte el treball de seguiment i manteniment de la ruta. En segon lloc, entendre que la innovació d'oferir al visitant la possibilitat d'utilitzar el *Carrilet*, fa augmentar les despeses, per aquest motiu està situat en un segon nivell, ja que existeix la possibilitat d'apostar per aquesta atractiva innovació, o no. Pel que fa l'aspecte dels ingressos, existeix la possibilitat de cobrar uns 3 euros al usuari de la ruta amb guia, més un euro per pujar al Carrilet. Si la ruta s'utilitza autònomament és una activitat lúdico-cultural que s'ofereix gratuïtament. Per tant, els ingressos econòmics directes són poc elevats, ja que els ingressos importants són els de forma indirectament, és a dir, els beneficis que es poden aconseguir gràcies a l'afluència de visitants a la ruta. En conclusió, un cop vistes les dades, considero retundament positiva la proposta de ruta, ja que revaloritzaria espais fins ara ignorats i ajudaria a donar a conèixer la història del poble de Llançà, sense realitzar una inversió elevada.

CONCLUSIÓ

Arribats aquest punt, després del temps dedicat exclusivament al Projecte, exposaré les conclusions extretes d'aquest treball. Observant la realitat que envolta el patrimoni llançanenc, considero clarament que cal una tasca en la direcció que s'ha treballat, trobo molt positives totes les propostes plantejades, i afirmo rotundament que pot ser de gran interès per al públic el *Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural de Llançà*. Després de tants mesos d'esforç dedicat al Projecte, em sento satisfet d'haver escollit aquest treball, ja que sóc plenament conscient que la feina feta pot tenir els seus fruits. En aquest cas, un cop passats els mesos des de l'inici d'aquest Projecte, és a dir, un any pràcticament, s'ha de reconèixer que al municipi han succeït moltes coses. Es podria dir, des del meu punt de vista, que s'han produït passos endavant, ja que des de Setmana Santa i la temporada d'estiu del 2008, es comença a creure en la possibilitat de mirar més cap a l'interior del municipi, idea fermament defensada des del projecte. Tot i això, cal remarcar que els treballs realitzats per l'Oficina de Turisme no porten la mateixa direcció que el present Projecte, tot i que des d'aquí es fa una crida per a la unió i cooperació en els estudis a realitzar. Ja que considero que un terreny verge i gens treballat fins ara, com és el cas, és una clara oportunitat per realitzar una bona feina, i aconseguir una bona difusió del patrimoni llançanenc. Per tant, m'agradaria mostrar un optimisme i una sensació positiva, envers les possibilitats que existeixen d'aconseguir realitzar passes importants pel patrimoni de Llançà.

En segon lloc, exposaré breument les idees més significatives que m'han sorgit durant l'elaboració del treball. En primer terme, remarcar les sensacions de responsabilitat que m'han anat creixent durant la construcció del Projecte, responsabilitats al veure les necessitats que existeixen al municipi. En un inici era conscient que l'elaboració del treball aniria encaminada per ser realment executable i factible, tot i que, fins gairebé al final del Projecte un no se n'adona de la repercussió i importància que pot arribar a tenir. És en aquest moment, quan la preocupació i la responsabilitat prenen veu, i en certs moments es creen dubtes que ajuden a la culminació final. Dubtes del tipus si és aquest el camí, si plantejo la millor solució, si això funcionarà així, si... dubtes que originen més preguntes i més respostes, i que a la llarga m'he adonat que serveixen bàsicament per decidir-me per la millor opció.

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà ***“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”***

Descobrir la repercusió que pot arribar a tenir la ruta al municipi, és complicat, tot i que, passi el que passi no hi ha desastre possible. És a dir, si la ruta no funcionés amb èxit, i no tingués la resposta de la població que desitgem, no s’ha de veure com una tragèdia, ja que totes les senyalitzacions i plaques informatives, seguirien realitzant la seva funció. Tot i no utilitzar-se l’itinerari dissenyat des del Projecte, les plaques i senyals, seguirien donant un servei i realitzant una funció per a molts necessària. Ja que, independentment de la proposta de ruta que aquí és planteja, cal no oblidar que també s’estableix des d’aquest projecte, la idea que cal un treball seriós de senyalització dels elements patrimonials de la vila de Llançà. Per tant, tot i intentar exposar les parts negatives que podrien succeir, es veu com no arriben a ser-ho del tot.

Com a mode de conclusió, remarcar que l’acte de divulgar i intentar “ensenyar” el desenvolupament que ha tingut el municipi de Llançà al llarg de la seva història, mostrant de la mà el seu vell i nou patrimoni, pot aconseguir un desenvolupament socio-econòmic que fins ara no existeix, i personalment el més important de tot, és que pot aconseguir potenciar certs elements de la geografia llançanenca que vivien oblidats i/o ignorats. Particularment, considero que si s’ofereix al visitant la possibilitat de descobrir diversos elements patrimonials del municipi, que desperten el seu interès i un atractiu coneixement, poden activar d’aquesta forma la vinculació més estreta envers el municipi. Per tant, si aconseguim realitzar un bon itinerari, estem col·laborant per una amistat o relació més estreta entre el visitant i Llançà, un lligam que pot suggerir noves visites i una implicació més directa amb el municipi.

No voldria finalitzar aquest treball, sense deixar escrites unes paraules inspirades arran de la creació d’aquesta Ruta, “Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”. I és que la història és de tots, la història la fem tots. La història dels carrers de Llançà diuen molt més si es miren amb altres ulls, si es miren amb la intenció de descobrir. Pels carrers de Llançà; es neix, es creix, es viu, es pateix i es mort, pels carrers de Llançà hi resideix la història. A aquesta història s’adreça aquest projecte, als llançanencs i no llançanencs que vulguin conèixer i descobrir un patrimoni viu i present. Un patrimoni que coneix i pot transmetre la vida d’un Poble.

BIBLIOGRAFIA

BADIA I HOMS, JOAN (1981) *“L’arquitectura medieval de l’Empordà”* B II, Alt Empordà, Girona.

BADIA I HOMS, JOAN i Altres(1995): *“Llançà a l’època Medieval”*, Ed. BRAU

BORRELL SABATER (Volum II) *“Escultures a la via pública”* Alt Empordà, Salvat Editores, S.A. Barcelona

CLAVAGUERA I CANET, JOSEP; (1986): *“Llançà. Notes Històriques”*, Salvat Editores, S.A., Barcelona.

CLAVAGUERA CANET, JOSEP. *“Llançà”*, Diputació de Girona/Caixa de Girona, 2000. (Quaderns de la Revista de Girona; núm. 84)

COMELLAS JAUME (2002): *“Llançanencs d’or”* Institut d’Estudis Empordanesos (*Annals*) Vol:35

MORALES I MIRANDA, JORGE; (2001): *“Guía Práctica para la Interpretación del Patrimonio”* Edita Tragsa Junta de Andalucía.

PAPELL GARDÍ, ANTONI(1962). *“Pirates i corsaris de l’Empordà”*, Figueres: Edicions Biblioteca Palau Perelada.

PLUJÀ ARNALD i DACOSTA JOSEP; (2003): *“Guia del Cap de Creus”*, Barcelona: Triangle Postals SL.

PLUJÀ ARNALD (2003): *“Llançà al segle XVII”* EDICIONS BRAU

PUIGURIGUER, Marta i PUJOLRIU, Lluïsa. *El patrimoni geologicominer del Cap de Creus. Itineraris a peu*. Generalitat de Catalunya, 2003

PUJOL I PUIGVEHÍ ANNA;(1998):*“El territori de Llançà a l’antiguitat”* Ed. BRAU

Pàgines webs;

<http://www.carlessabater.com/bio.htm>

<http://hdl.handle.net/10256/806>

<http://www.llanca.net>

<http://www.llanca.cat/es/ajuntament/equipaments/culturals>

<http://www.martinezlozano.cat/>

<http://www.uoc.edu/lletra/exili/esp/noms/pcalders/index.html>

http://wikipedia.org/wiki/Maria_Assumpta_Escudero_i_Ribot

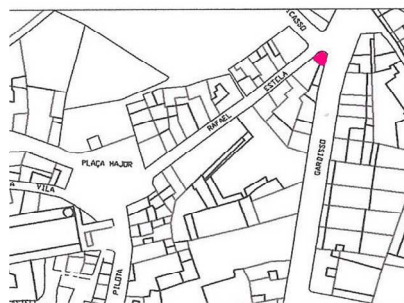
http://wikipedia.org/wiki/Josep_Palau_i_Fabre

ANNEX

FITXA 1

“Torre de vigilància”

Muralla

Època : Segle XVII

Tipologia 3 : PROTECCIÓ PARCIAL

Descripció : A la Façana de l'edifici s'observa petites restes de la torre de vigilància. Amb l'observació d'aquestes restes, es desenvoluparà l'explicació de l'antiga muralla que vorejava el perímetre de l'antiga vila de Llançà. Amb les torres de defensa, de planta rodona d'uns 6m. de base, i una alçada inferior a la dotzena de metres. La construcció era bastida amb materials del país, bàsicament pissarra i granit. A la façana també es pot observar, un mural de Rafel Borrás artista local.

Dades històriques : L'aparell defensiu del segle XVI, disposaven de 6 torres repartides amb certa coherència geogràfica; Torre Nova, Torre d'en Gifre, de Porta de Munt, de la Força, Torre del Paborde i Torre de l'homenatge. Nucli d'un perímetre de 200m, on vivien prop de 70 famílies. Al segle XVII, Llançà era una vila emmurallada, on a les afores simplement es trobaven 4 barraques o botigues situades al Port, i pocs edificis bastits fora dels murs. Amb el creixement de la vila, s'adossaren noves cases als terraplents rebaixats, i es començà a edificar fora murs, amb el naixement de vies d'evident etimologia; com el c/Muralla, C/Major...

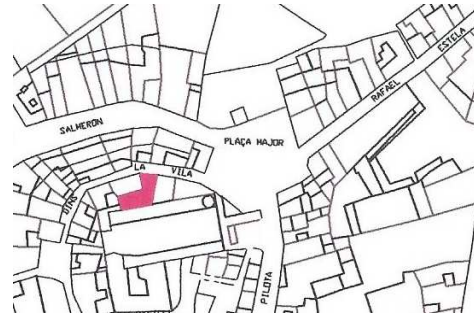
Durant la Baixa Edat Mitjana, les torres de defensa, passaven a ser mansions particulars de nobles i senyors, al igual que succeïa arreu de l'Empordà, tot i ser una època de gran perillositat per pirates i bandolers.

Accés : Un òptim accés; tant a peu, com vehicle particular, amb zona de parking.

Condició actual : Estat de conservació fràgil. Caldria treure el mural i xemeneies, recuperació de la façana, espitlleres i obertures.

FITXA 2

**“Torre de
l’Homenatge”**

Època : Segles XIII-XIV.

Tipologia : BENS CULTURALS D'INTERÉS LOCAL (BCIL)

Descripció : Es troba a tocar el mur nord de l'església, i un estret carreró, anomenat “la corralassa”. Antic Palau de l'Abat, es conserva la Torre de l'Homenatge, una torre rectangular de notable amplada, són les restes de la torre principal, de l'antiga fortalesa i palau abadacial. L'alterosa presència d'aquesta torre resta, malauradament, molt dissimulada pel veïnatge de la gran església del segle XVIII, que la sobrepassa de molt en alçada. Pel que fa a característiques de la Torre, cal esmentar que fou bastida amb pedres petites amb la tendència afilar-se, a cada un dels seus murs posseeix un finestral gòtic, al costat de ponent conserva una obertura coronella, geminada, d'arquets de mig punt amb la columna i el capitell ben conservats. La finestra de banda nord és trifora, fou tapiada, però és visible una de les columnes amb el capitell corresponen. El que no es conserva, són els merlets de la Torre, ja que ha estat coberta amb una teulada de doble vessant.

Dades històriques Des del segle XVIII la Torre de l'Homenatge, o Torre de l'Abat com també es coneix, es troba adossada a l'església. A partir d'aquest moment, el Palau de l'Abat, va convertir-se en dos espai separats, la Casa Palau de l'Abat i la Torre de l'Homenatge. La seva funció en els nuclis urbans, era com a residència habitual o eventual dels senyors.

Accés Fàcil accessibilitat, a poc metres de la Plaça Major.

Condició actual : Bon estat de conservació, el seu interior i exterior fou restaurat fa uns anys. Per part de l'Ajuntament hi ha intenció d'utilitzar aquest espai.

FITXA 3

Molí de vent

“La Torre”

Època : S. XVII

Tipologia 2: PROTECCIÓ MORFOLÒGICA

Descripció : A finals del segle XVIII, passarà a ser habitatge. On trobem present, una cuina, una cambra anomenada la Torre, un celler i un rebedor a l'entrada de la casa. És un edifici de dimensions força grans, i amb un gran atractiu físic, gràcies a les pedres que el vesteixen.

Dades Històriques: Construcció 1643, Mestra Feliu obtingué autorització de la Universitat de Llançà per aixecar edifici, en un turonet solitari (en aquells moments) amb una gran panoràmica. D'aquesta època també són els molins de Vent del Port de la Selva, Garriguella, i Palau. Però el rendiment dels molins de vent, serà inferior que dels molins d'aigua, per aquest motiu, aviat deixaran de funcionar.

A final de segle XVII hi haurà canvi de propietari, i Samuel Dauin, ho transformarà en habitatge.

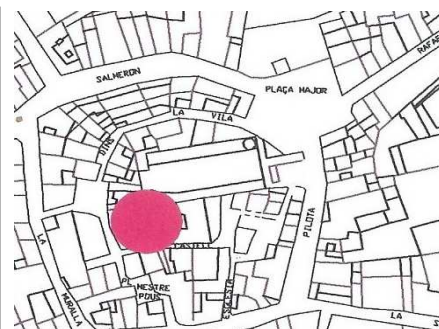
Accés: L'accessibilitat és correcta, tot i que es troba situat a la part antiga del nucli, on trobem els carrers més estrets. Accés a peu és molt còmode.

Condició Actual: L'estat actual és molt diferent de com era anteriorment, destaca l'encertada integració dels bastiments annexats a la torre, s'ha mantingut l'estructura de pedra i quant a l'interior, ha prioritzat la restauració d'acord amb els materials existents. El conjunt alhora transmet una imatge agradable i respectuosa amb la seva funció i dotació de la construcció. Actualment pertany a una família francesa, que utilitza d'habitatge durant l'època d'estiu.

FITXA 4

“Palau de l’Abat”

Casa de l’abat

Època : Construcció primitiva del segle XI

Tipologia 1 : BENS CULTURALS D’INTERÉS LOCAL (BCIL)

Descripció : Antic Castell- Palau que servia per administrar justícia i com a lloc de residència a l’abat de Rodes. La seva construcció primitiva és del segle XI, encara queden restes d’aquella època, resten els marlets, les voltes de canó de la presó i de la cavallerissa, també hi ha un pou excavat a la roca del pati central, i al cim de la porta trobem un escut de St. Pere de Rodes, amb la data de 1677. Amb el pas del temps ha patit diverses transformacions. **EXPLICAR COM ÉS ESTRUCTURA**

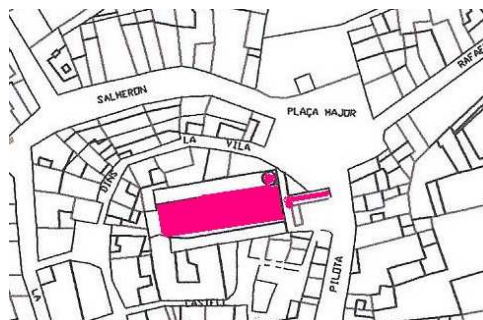
Dades històriques En època feudal, a més dels Castells de defensa, es bastiren també Castells- Palaus en els nuclis urbans, amb la seva Torre de l’Homenatge. Eren la residència habitual o eventual dels senyors. Va patir diverses transformacions importants cap a l’any 1677.

Accés L’accessibilitat a peu a la zona és molt correcte i de fàcil arribada. Es troba molt proper a la Plaça Major, i no hi ha forts desnivells per arribar-hi. Per contemplar l’edifici, és pot fer des de dues perspectives, davant la porta d’entrada a l’edifici, o pel c/ la muralla.

Condicció actual Ha rebut moltes transformacions fins arribar avui dia. Les restes de la residència abadacial són avui dia l’antiga casa “Claret”.

FITXA 5

**“Església de
St. Vicenç”**

Època : XVII-XVIII

Tipologia 1: BENS CULTURALS D'INTERÉS LOCAL (BCIL)

Descripció : Es troba situada al costat de la Plaça Major, aprofitant un pla més enlairat en comparació a la plaça. D'aquesta manera es va fer una façana solemne, amb una gran escalinata. L'edifici es va aixecar on hi havia el Castell Palau de l'Abat. Per a la construcció de la nova església es van utilitzar les pedres de l'antiga església romànica, de l'antiga església únicament resta el campanar (la Torre de la Plaça).

Dades històriques : Les bones collites de vi i oli, i el menyspreu creixent envers l'art romànic, que hi havia a l'època, van ser la causa del enderrocament de l'antic temple. La construcció de l'església exactament es va realitzar entre 1690 i 1730, tot i que al 1710, ja es fa constata a l'arxiu parroquial, algun baptisme. Però la benedicció solemne de l'església, es produeix el 7 i 8 de gener de 1730, acabada completament. Durant els anys següents, es van realitzar molts esforços econòmics per a poder dotar el temple dels elements de culte que es mereixia.

Entre els anys 1912-1915 es va construir una nova part a l'església, el nou campanar. Al 1936-39, durant la Guerra Civil, tot fou destruït i cremat, i l'església es convertí en caserna. Finalitzat el conflicte, es va tornar a rehabilitar l'edifici per al servei religiós.

Al 1988 es va refer la façana exterior, se li col·locar la imatge de St. Vicenç, el patró. Al 1997, es va refer la teulada de l'església.

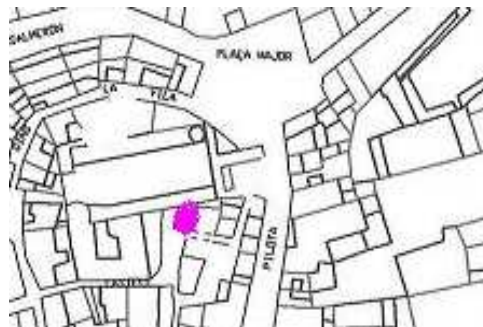
Accés : Molt bo i correcte, tant a peu o amb qualsevol tipus de transport.

Condició actual : Perfecte estat de conservació, tant l'exterior com l'interior.

FITXA 6

“Sòcol de pedra”

L’arbre de la Plaça

Època : l’any 1684

Tipologia : Sense definir

Descripció : Sòcol de l’arbre de la Plaça Major, en les seves dures i blanques pedres, es troba la senyal de “setembre de 1684”. Durant un centenar d’anys, la funció del ara “monument” va donar seient a les persones que reposaven sota l’arbre de la Plaça. L’any 2000 per a mantenir la seva conservació, va passar a la plaça més petita situada a una decena de metres, del indret inicial.

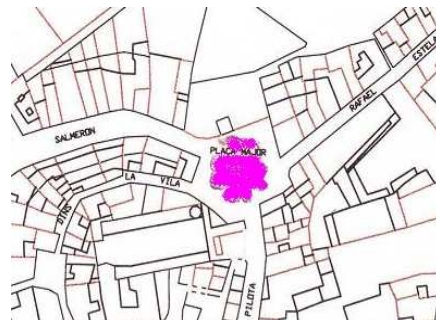
Dades històriques : Ha estat testimoni present de totes les històries que ha patit l’“arbre de la llibertat”. Des de 1870, ha viscut a l’ombra de l’arbre de la llibertat.

Accés : Molt bona accessibilitat, a poc metres de la Plaça Major.

Condició actual : No gaire positiu, ja que es troba en un estat poc apropiat per la importància que realment té.

FITXA 7

**“L’arbre de
la llibertat”**

Època : Any 1870 es va plantar

Tipologia 1 : BENS CULTURALS D’INTERÉS LOCAL (BCIL)

Descripció : És un plataner de grans dimensions, amb una alçada propera als 25 metres, situat al centre de la Plaça Major. Les seves llargues branques donen aixopluc a tots els llançanencs i visitants, des de fa més de cent anys. És un arbre molt robust, elegant i amb un ombra molt generosa durant l’època de primavera i estiu. És un arbre caducifoli de fulles verdes, per això durant la tardor, la Plaça Major del poble es vesteix de fulles per tot el seu terra. Per tot Europa Occidental es troba molt estès, ja que és un arbre molt utilitzat als indrets públics.

Dades històriques : A partir de 1789 la plantació d’arbres a les places públiques, era com un símbol de les llibertats conquerides pels pobles, és a dir, que trobem el seu origen amb la Revolució Francesa de 1789. La ideologia Republicana federal- liberal estava arrelada a la zona, i a Llançà també, per aquest motiu l’exposició d’aquest liberalisme.

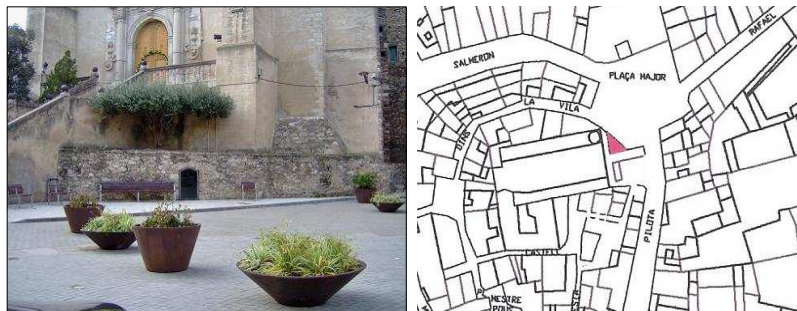
L’any 1872 se li va col·locar corretges per aconseguir la seva mort, però no fou possible. L’any 1936-1939 va rebre un altre intent d’atemptat contra la seva vida, ja que soldats tenien ordres dels seus superiors, de derribar l’arbre amb destrals. El capellà d’aquells moments al municipi, va evitar tal desgràcia.

Accés : Una accessibilitat molt bona, tant amb vehicle propi, com a peu.

Condició actual : Es troba en molt bon estat de conservació, tot i ser un arbre amb més de 100 anys de vida.

FITXA 8

**“Refugi de la
Plaça de la República”**

Època : 1938-1939 durant Guerra Civil

Tipologia : Sense definir

Descripció : És un Refugi construït sota la pròpia Església, amb ferro i formigó, té una longitud d'uns 100 metres de llargada, i s'expandeix des de l'antiga Plaça de la República (Plaça Major), fins carrer Dins la Vila i carrer 14 d'abril. Té una capacitat per a 500 persones, és un dels més grans del municipi.

Dades històriques : Durant la Guerra Civil calgué organitzar la defensa passiva, mesures com alarmes i refugis a les plantes baixes i soterranis, eren molt recurrents. Durant el 1937, es va veure que eren insuficients i calia la construcció de refugis de ferro i formigó, sota carrers i places. En un principi es van situar a les afores del poble, en mines o galeries, fins l'any 1938, que es van començar a utilitzar els de dins la vila.

La importància de la línia ferroviària de Portbou, com a via de comunicació amb França, els pobles d'aquest sector patiren atacs aeris i navals per tropes franquistes. Per exemple 16 d'abril de 1937, van llençar prop de 20 bombes, des de mar, i a principis de 1938 prop de 60 bombes.

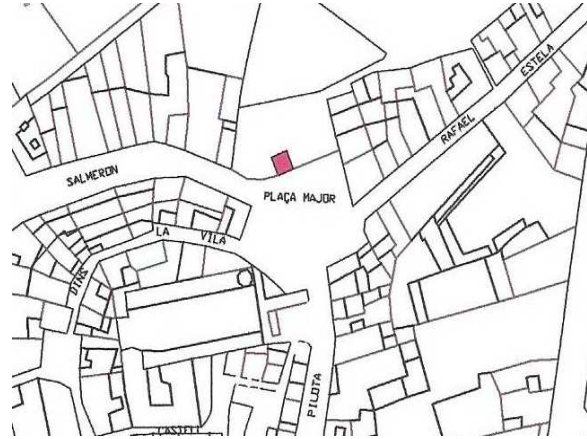
El pressupost per a la construcció dels Refugis, era de 72000 ptes. A principis del 1938, la totalitat dels refugis del municipi, podia albergar prop de 3300 persones.

Accés: Molt bo, fàcil d'arribar tant a peu, com amb qualsevol tipus de transport.

Condicció actual : Refugi des de l'exterior amb molt bona conservació, tot i que el seu interior, s'hauria de netejar per a poder ser visitat. Alhora, de realitzar la visita cal lot i no molta aglomeració de públic (visites reduïdes, màxim 10 persones).

FITXA 9

**“Torre
Romànica”**

Època : Segle XIII-XIV.

Tipologia : BENS CULTURALS D'INTERÉS LOCAL (BCIL)

Descripció : La Torre és de planta rectangular, gairebé quadrada i arriba a 6 metres de sud a nord i 5,50 metres d'est a oest (mides exteriors). La seva alçada és propera a 21 metres, inclosa la seva coberta de forma piramidal, molt prominent. A la part baixa, la Torre resta oberta gairebé en la totalitat de l'amplada de la façana per mitjà d'una arcada de perfil apuntat, amb molta elevació de punt. Entrada comunicava anteriorment amb el campanar, amb l'interior de l'església desapareguda. No hi ha cap altre obertura en la meitat inferior de la Torre. A la part superior hi ha dos nivells amb finestres, més un de superior amb ulls de bou. Primer nivell finestral gran en 3 de les cares de la Torre. Segon nivell, un parell de finestres bessons.

Segueix un esquema compositor i model tipològic dels campanars de Torre “llombards”, difosos a partir del segle XI pel país, és una pervivència tardana dels dits models nord- itàlics, executada forma simple i popular, s'ha de destacar la distribució i professió en alçada dels buits o obertures, divisió interna a base de pisos de fusteria i altres elements com el coronament apiramidal i la presència d'ulls de bou en el registre superior de la façana. Model Orfes de l'ornamentació llombarda típica, ja que són llisos. Cal remarcar, pel que fa a l'estructura arquitectònica de la Torre, no hi ha indicis que fou una torre de defensa. L'antiga torre campanar és l'únic element arquitectònic, que es preserva de l'antiga església de St. Vicenç de Llançà, que es trobava adossada al temple.

Projecte de Ruta; Patrimoni Cultural i Natural del Municipi de Llançà
“Llançà. Un Passeig pel temps descobrint el Patrimoni”

Dades històriques : Al 1891, els ulls de bou, foren reformat a instàncies de Sant Pere de Rodes, amb la intenció de col·locar-hi 2 campanes, perquè així la seva sonoritat fos més extensa i s'escoltes amb una força major. La reforma de finals del XIX, fou desencertada i negativa, ja que va malmetre els fins talls i els ulls de bou superiors.

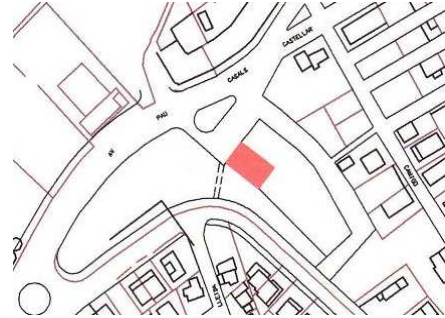
Fins el 1912-1915 la Torre es trobava en espera que es produís la construcció del nou campanar a l'església “nova”. Ben entrat el segle XX, la Torre va perdre la seva funció de campanar.

Accés : Molt bo, fàcil d'arribar tant a peu, com amb qualsevol tipus de transport, amb zona d'aparcament públic a una vintena de metres.

Condició actual : Bon estat de conservació, després de la restauració realitzada fa pocs anys. Es troba visitable tota la seva superfície, tot i que amb una afluència de públic no superior a les 20 persones en un mateix instant.

FITXA 10

“Capella del Port”

Època : Edificada al segle XVII

Tipologia : Sense definir

Descripció : La capellà es troba situada a uns 300 metres de la Platja del Port. Al seu darrera, hi ha el vell cementiri municipal, tot i que actualment no s’hi realitzen més enterraments. L’edifici és d’una sola planta, i en comparació amb l’església de la vila, és molt més petita. L’espai es reparteix en dues sales, una és la principal on es celebra la missa, i a l’extrem esquerra una altre sala per a ús particular del musen. La sala principal, pot albergar prop de 200 persones al seu interior. La capellà té un atractiu meravellós gràcies al seu color blanquinós, la façana en dies clars reflexa una brillantor espectacular.

Dades històriques : Al segle XVII fou construïda per Joan Tesserres, segons diu la llegenda, per una promesa que va realitzar a alta mar. Segons ens diu la llegenda, va produir-se un temporal fortíssim, i digueren que allà on pogueren amarrà la nau, edificarien una capellà.

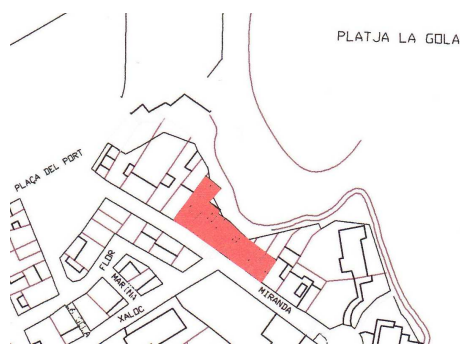
Al 1991 es van fer els actes de commemoració pel III centenari, i actualment segueix realitzant la seva funció inicial.

Accés : Molt correcte, tant amb vehicle de motor, com a peu. Al seu davant hi ha situat un pàrking públic.

Condició actual : Es troba en perfecte estat de conservació, gràcies a la funcionalitat permanent.

FITXA 11

**“Cases velles
dels Pescadors”**

Època : Inicis del segle XX

Tipologia : Sense definir

Descripció : Cases vora mar, amb una alçada molt baixa, tenen planta baixa i un pis. Actualment les antigues portes són tapiades i no es permet observar el seu interior. Durant els anys, '60 van veure com el seu voltant anava creixent i canviant, fins al punt que actualment queden poques cases de pescadors de mitjans de segle.

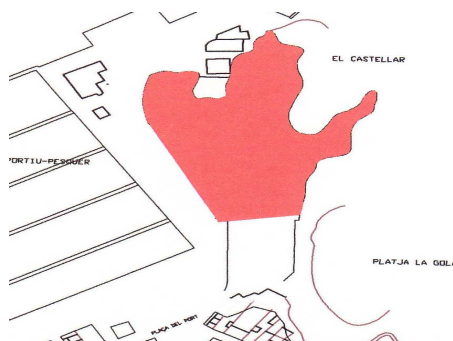
Dades històriques Als anys '60 va haver-hi les primeres transformacions del barri. A les dècades posteriors va continuar el creixement i la massificació de la zona, les cases dels pescadors seguien predominant, tot i el creixement de nous vinguts. A finals dels '70 inicis '80 el creixement turístic va canviar la imatge dels barris de pescadors de Llançà, conservant petits vestigis.

Accés : Bon accessibilitat, amb aparcament proper.

Condició actual : L'estat de conservació no és bo, cal una millora i un treball de restauració. Cal conservar i mostrar l'estil de vida que es produïa a la zona, la llar dels pescadors del port de Llançà.

FITXA 12

“Illot
del *Castellar*”

Tipologia 4: CONSERVACIÓ PAISATGÍSTICA

Descripció : Dit també Castellar de la Palandriu, situat al Port, on actualment també trobem el Port Nàutic, ara es troba unit a terra ferma, tot i que fins a principis de segle, era un petit illot. Un paisatge idíl·lic a la costa llançanenca.

Castellar indica el topònim de l'existència de restes antigues, on realment s'han trobat vestigis d'èpoques diferenciades.

Dades històriques : Al cim del Castellar, s'han trobat tot tipus de restes; des del Bronze Final (X-VII aC), trossos de ceràmica de mà, enterraments, decoracions... com també s'han trobat senyals d'una Torre de planta circular, probablement una Torre de Guaita (vigilància). Les dimensions eren força reduïdes (probablement Medieval, tot i que fins que no hi hagi una excavació a fons, són dades incertes). Al segle XVII, la Torre de defensa, s'havia emprat com a presó. Al igual que altres fortificacions empordaneses, amb l'arribada dels soldats francesos va ser derribada.

Durant els anys '40, es van construir a l'interior de la roca, dos búnkers de grans dimensions. Hi ha passadissos dins les roques, i les restes d'una zona d'observació d'un búnker. Es troba en un estat de conservació no gaire bo, tot i que amb una neteja i petits treballs de millora es podrien visitar (el problema més important és la perillositat de la zona, a pocs centímetres de les roques que donen a mar).

Accés: Molt bo, tant a peu com amb vehicle, amb zona d'aparcament públic.

Condició actual : Es troba en un bon estat de conservació. A la zona més elevada, es troba el mirador, on es pot gaudir de les vistes i descansar.

La conservació de les restes de la Torre de defensa, són inexistents.

FITXA 13

**“Monument
Pere Calders”**

Època : Any1995

Tipologia : Sense definir

Descripció : Actualment al final del Passeig Marítim es pot observar en el seu honor, un mausoleu de ciment armat i vitralls, amb una placa commemorativa, on reposen les restes de l'escriptor Pere Calders. L'autor del Monòlit a Pere Calders va ser Domènec Fita.

Dades històriques

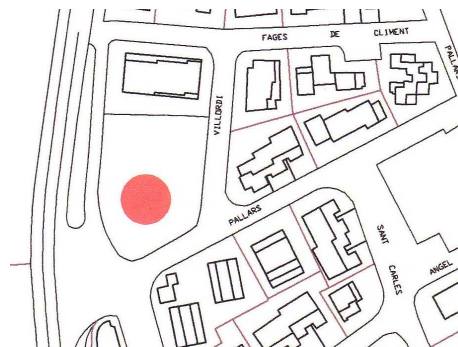
Accés : Bo, Amb aparcament públic molt proper.

Condició actual : En perfecte estat de conservació.

FITXA 14

“Monument

Carles Sabater”

Època : 26 de febrer del 2000

Tipologia : Sense definir

Descripció : Un monolit de pedra, on hi ha col·locat una placa de ferro amb inscripció on es fa esment de la seva trajectòria de cantant i actor. Va ser inaugurat un any després de la seva mort, a la Plaça que porta el seu propi nom “Plaça Carles Sabater”, situada a la zona coneguda com Sant Carles.

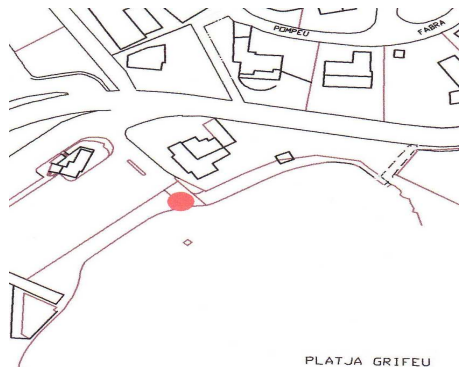
Dades històriques : Cada 13 de febrer, a la Plaça Carles Sabater, es realitza una ofrena en el seu record.

Accés : Correcte, molt proper al Passeig Marítim i amb aparcament públic al seu davant.

Condició actual : En perfecte estat de conservació.

FITXA 15

**“Monument Josep
Palau i Fabre”**

Època : 2007

Tipologia : Sense definir

Descripció : Monolit de pedra, situat al Passeig Marítim de Grifeu, és un Monument de Roca on està esculpit el poema de Josep Palau i Fabre, dedicat a Grifeu. A la part inferior trobem el seu nom i cognoms.

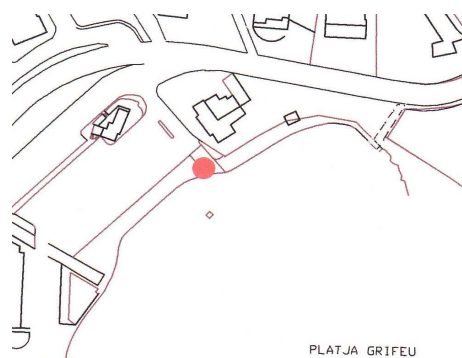
Dades històriques Actualment al municipi, es pot trobar dues plaques en honor a la seva persona, una situada a la Gola, indret molt a prop del Castellar, on trobem un poema molt significatiu i representatiu de la platja on es troba, “pedra”. Fou col·locat l’once de setembre del 2008.

Accés : Situat al mateix Passeig Marítim, molt bona accessibilitat tant a peu com amb transport a motor, amb zona d’aparcament públic.

Condició actual : Es troba en molt bon estat de conservació.

FITXA 16

**“Tamariu
de Grifeu”**

Tipologia :Sense definir

Descripció : El Tamariu, és un arbre de la família *Tamaricaceae*, el seu origen es troba a les àrees més seques d'Euro-Àsia i Àfrica. Generalment poden viure en zones molt properes al mar, ja que toleren amb facilitat grans quantitats de terra amb sal. Pel que fa a les seves arrels, són d'una llargada molt extensa que facilitat la recaptació d'aigua subterrànies.

El tamariu es caracteritza per tenir un tronc petit i gruixut, amb unes fulles petites i molt juntes unes de les altres, amb un color gris- verdós, tot i que al llarg de l'any varia el seu color. L'època de més floració és durant els mesos de març, abril, maig i junys. La seva distribució més recorrent la trobem a la zona del Mediterrani Oriental, i es pot trobar situat molt sovint a les platges sorrenques de la costa. Les no grans dimensions del Tamariu, i el encant de les seves branques i fulles, fan de l'arbre un atractiu element d'ornamentació.

Accés : Una accessibilitat molt bona, amb aparcament per a vehicles a 10 metres del Tamariu. Per arribar a peu per camí de ronda, excel·lent accessibilitat (a 1 km del Port de Llançà). Per observar el Tamariu, es pot fer tant des del Passeig Marítim de Grifeu, com endinsar-se a la sorra de la platja per observar-lo més detalladament.

Condició actual : Es troba en bon estat de conservació, tot i que no hi ha cap element de protecció al seu voltant.

FITXA 17

“Bunkers Cap Ras”

Època : Construcció entre el 1944 i 1949

Tipologia :Sense definir

Descripció : Búnker realitzat de ferro i formigó, s'utilitzava amb l'idea de protegir-se dels bombardeigs. El búnker, s'amaguen passadissos de llarg recorregut, on es connecta amb dos miradors, és a dir, són dos búnkers connectats en un de sol. Al seu voltant, amagat entre la flora força comuna de la zona on ens trobem, veiem marcada una petita trinxera que segueix un recorregut fins arribar a l'entrada del búnker. El seu entorn, és de roca i mar, i es troba situat a molt pocs metres de tocar l'aigua.

Dades històriques : És una construcció del franquisme, per evitar bombardeigs tant de l'aviació, com de l'artilleria. En aquest cas els búnkers que trobem, són els que formaven part de la línia P, una línia de defensa que Franco va ordenar construir al llarg de tot els Pirineus, per defensar-se del possible atac dels aliats

La zona on són situats, en època Medieval ja va ser utilitzada per a espantar els pirates. És un indret on es van col·locar els... per a ser vistos des de mar. Té el seu encant més rellevant en les vistes, ja que abans d'arribar-hi es pot gaudir del paisatge que s'ofereix, i la natura marítima que podem trobar amb diferents cales solitàries.

Accés És senzill d'arribar, tot i que l'accés a l'interior és impossible per la vegetació. Amb una bona neteja pot ser molt interessant les vistes des de l'interior.

Condició actual : Actualment la entrada es troba plena de brutícia que impedeix una bona accessibilitat a l'interior. Per fora l'estat de conservació és correcte, i l'actuació que s'hauria de dur a terme és bàsicament de neteja. L'accés fins a búnker és senzill és vorejant la costa i des de la Vila

FITXA 18

“Bunker Argiler”

Època : Construcció entre el 1944 i 1949

Tipologia : Sense definir

Descripció : Búnker situat molt proper al Passeig Marítim del Port. Es troba a molt pocs metres del mar. Les seves vistes són espectaculars, ja que s’observen les vistes del Port de Llançà i el Castellar. Pel voltant del búnker, hi ha el camí de Ronda que arriba fins la platja de Grifeu. La seva construcció és de ferro i formigó, tot i que aprofita en gran mesura l’interior de la pròpia roca, on es troba situat.

Dades històriques : És una construcció del franquisme que s’utilitzava amb l’idea de protegir-se dels bombardeigs tant de l’aviació com de l’artilleria. En aquest cas els búnkers que trobem, són els que formaven part de la línia P, una línia de defensa que Franco va ordenar construir al llarg de tot els Pirineus, per defensar-se del possible atac dels aliats. Després de la seva construcció no s’han utilitzat mai.

Accés L’acces és correcte a peu i amb transport a motor, on hi ha una zona habilitada per estacionar molt a prop. L’acces al seu interior és totalment impossible, ja que està tancat.

Condicció actual : Vist des de fora es troba en un correcte estat de conservació, tot i que no es pot accedir al seu interior, ja que està tapat amb ciment per impedir la seva degradació per actes vandàlics o d’altre tipus.